บทที่ ๒

หลักเกณฑ์การพิสูจน์เจตนา

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์เจตนาของจำเลย ซึ่งเป็นการนำสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ศาลได้อนุมาน (infer) เจตนาของจำเลยจากพยานหลักฐานเหล่านั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์เจตนาในบทนี้จะแบ่งออกเป็นส่วนของศาลต่างประเทศและส่วนของศาลไทย แต่ละส่วนจะประกอบไปด้วย

๑. หลักเกณฑ์ว่าฝ่ายใดมีหน้าที่ต้องเสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อให้ใช้ในการอนุมาน (infer) เจตนา ซึ่งเป็นเรื่องหน้าที่นำสืบ

๒. หลักเกณฑ์ว่าพยานหลักฐานที่เสนอนั้นต้องมีปริมาณมากน้อยแค่ไหนเพียงใด จึงจะเพียงพอให้ศาลรับฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนา

๓. วิธีการพิสูจน์ซึ่งหมายความถึงพยานหลักฐานอย่างใดบ้างที่ศาลได้เคยใช้ในการอนุมาน (infer) เจตนาของจำเลย

๔. ข้อสันนิษฐานความรับผิดที่ช่วยในการพิสูจน์เจตนา และ

๕. ตัวอย่างพยานหลักฐานที่เคยใช้ในการพิสูจน์เจตนาในความผิดบางประเภท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. ศาลต่างประเทศ

๑.๑ ฝ่ายใดมีหน้าที่นำสืบ (burden af proof) เจตนา

หน้าที่นำสืบในคดีอาญานั้นโดยทั่วไปโจทก์ต้องเป็นฝ่ายนำสืบว่าจำเลยได้กระทำผิดตามฟ้อง ฉะนั้น ในการนี้จึงหมายความถึง โจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบ

---

[1] การอนุมานในที่นี้หมายถึง การวินิจฉัยความมีอยู่ของข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาเหตุผลแวดล้อมทั้งปวงจากพยานหลักฐานที่ฟังว่าเป็นความจริงแล้ว

พิสูจน์เจตนาของจำเลยด้วย[๑] แต่มีข้อสังเกตว่าในประเทศซิวิลลอว์นั้น ถึงแม้วิธีพิจารณาจะเป็นระบบกล่าวหาเช่นเดียวกับประเทศคอมมอนลอว์ แต่ศาลของประเทศซิวิลลอว์มีบทบาทในการค้นหาความจริงมากกว่าศาลในประเทศคอมมอนลอว์[๒] เนื่องจากศาลในประเทศซิวิลลอว์มีหน้าที่ควบคุมการสืบพยานและอาจเรียกพยานบุคคลมาสืบเพิ่มเติมได้โดยไม่ต้องมีการร้องขอ[๓] ศาลและอัยการ (โจทก์) อยู่ในฐานะและมีหน้าที่ต้องค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้ายแก่จำเลย[๔] ดังนั้น ในเรื่องหน้าที่นำสืบของประเทศซิวิลลอว์นี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าหน้าที่นำสืบพิสูจน์เจตนามิได้ตกแก่ฝ่ายโจทก์ฝ่ายเดียว แต่เป็นหน้าที่ของศาลด้วยที่จะต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์เจตนาของจำเลย

---

1 Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, 9th ed. (London, Butterworths, 1980), p.48., Henry B.Rothblatt, Handbook of Evidence for Criminal Trials (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, Inc., 1965), p. 167

2 กฤษ ณ นคร, "ปัญหาการใช้ดุลพินิจของอัยการ," วารสารอัยการ ๕ (กันยายน, ๒๕๒๕) : ๓๒.

3 John H.Langbein, Comparative Criminal Procedure: Germany (St.Paul, Minn.: West Publishing, 1977), p. 74.

4 Horst Niebler, The American Series of Foreign Penal Code: The German Code of Criminal Procedure (London : Fred B. Rothman and Co., 1965), p.1.

๑.๒ มาตรฐานการพิสูจน์ (the standard of proof)

ปัญหาต่อไปมีว่า โจทก์จะต้องเสนอพยานหลักฐานมากน้อยเพียงใด จึงจะเพียงพอให้ศาลฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนา อันเป็นเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ ในคดีอาญา คำตอบก็อโจทก์ต้องเสนอพยานหลักฐานและพิสูจน์ให้ศาลหรือลูกขุนฟังได้ จนปราศจากความสงสัยว่าจำเลยมีเจตนา มิฉะนั้นต้องยกฟ้องปล่อยจำเลยไป[1] ในประเทศคอมมอนลอว์เรียกมาตรฐานการพิสูจน์นี้ว่า "proof beyond reasonable doubt" ซึ่งมีผลทำให้โจทก์ต้องเสนอพยานหลักฐานจนเชื่อได้ว่าจำเลยมีความผิดอย่างแน่นอนที่สุด (convincing the fact-finder of his guilt with utmost certainty.)[2] และเหตุผลที่ต้องกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ไว้สูงเช่นนี้เป็นเพราะนโยบายทางกฎหมายอาญาของประเทศเหล่านี้ ถือว่าโทษทางอาญาเป็นโทษที่ร้ายแรง ซึ่งทำให้บุคคลต้องสูญเสียเสรีภาพ อีกประการหนึ่ง คือ ต้องให้สาธารณชนเชื่อว่ารัฐไม่ได้ลงโทษผู้บริสุทธิ์ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายอาญา[3]

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศซีวิลลอว์นั้น แม้ไม่มีหลัก proof beyond reasonable doubt แต่มาตรฐานการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีอาญาก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นอย่างเดียวกับประเทศคอมมอนลอว์ ตัวอย่างเช่นในประเทศเยอรมัน ศาลเยอรมันแม้จะมีอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานและตัดสินคดีตามหลัก "principle of free evaluation of evidence" ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๑ แห่งประมวล

---

[1] Rothblatt, Handbook of evidence for Criminal Trials, p. 170

[2] T. Wayne R. La Fave and Austin W. Scott, Jr., Handbook on Criminal Law (St. Paul, Minn. : West Publishing, 1972), p. 46.

[3] Ibid.

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน แต่ก็มีหลักเกณฑ์ (maxim) ในการใช้ดุลพินิจของศาลอยู่อย่างหนึ่งว่า ในกรณีที่เกิดความสงสัย ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย (in dubio pro reo : in doubt decide for the accused) อันกล่าวได้ว่า หลักนี้ให้ผลในทางปฏิบัติเสมือนมาตรฐานการพิสูจน์แบบ proof beyond reasonable doubt ของประเทศคอมมอนลอว์[1] ดังกล่าวข้างต้น

ปัญหาว่า ความสงสัยอย่างมีเหตุผล (reasonable doubt) มีความหมายอย่างใดนั้นหาคำจำกัดความได้ยาก เพราะเป็นดุลพินิจของศาลหรือลูกขุนว่าอย่างไรจึงเป็นเหตุผลให้เกิดความสงสัยซึ่งย่อมต้องแล้วแต่ข้อเท็จจริงในแต่ละคดี ประเด็นนี้ Mr. Justice Holmes ได้เคยกล่าวแนะนำลูกขุนไว้ในคดีหนึ่งว่า

> ความสงสัยอย่างมีเหตุผลนั้นต้องเป็นความสงสัยอย่างแท้จริง (an actual doubt) ซึ่งรู้สึกได้หลังจากที่ใคร่ครวญโดยรอบคอบถึงข้อเท็จจริงทั้งหมดในคดีแล้ว หากรู้สึกว่าไม่แน่ใจ (feel uncertain) หรือไม่อาจเชื่อได้สนิทใจ (fully convinced) ว่าจำเลยมีความผิด ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงวิญญูชนในสถานการณ์เช่นนี้ ก็ย่อมลังเลใจหรือสงสัยเช่นเดียวกันด้วย[2]

---

[1] Langbein, Comparative Criminal Procedure : Germany, pp. 78-79., Neumann, Manual of German Law, Vol. 2, p. 149.

[2] Holt v. United States, 218 U.S. 245, 31 CT. 2, cited by Rothblatt, Handbook of Evidence for Criminal Trials, p. 168.

๑.๓ พยานหลักฐานที่ศาลได้ใช้พิสูจน์เจตนา

เมื่อได้กล่าวมาแล้วว่า โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์เจตนาและต้องพิสูจน์ให้ได้จนถึงขั้นปราศจากความสงสัย ส่วนที่จะกล่าวต่อไปนี้จึงเป็นเรื่องที่ว่าด้วยพยานหลักฐานอย่างใดบ้างที่โจทก์เสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์เจตนา หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเรื่องที่ว่าศาลได้เคยใช้พยานหลักฐานอย่างใดบ้างในการอนุมาน (infer) เจตนาของจำเลย

กล่าวโดยทั่วไป ในเรื่องพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์เจตนานี้ มีสุภาษิตดั้งเดิมอยู่บทหนึ่งว่า "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา" (acta exteriora indicant interiora secreta)[1] ซึ่งหมายความว่า การกระทำภายนอกเป็นเครื่องบ่งชี้เจตนาภายใน ดังนั้น พยานหลักฐานที่โจทก์นำมาพิสูจน์เจตนาจึงเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่จำเลยแสดงออกภายนอกที่พอจะอนุมาน (infer) ได้ว่าจำเลยมีเจตนาเช่นไร และที่จริงแล้วก็ไม่มีทางใดที่จะทำได้มากไปกว่านี้ เพราะเจตนาเป็นสภาพจิตใจของบุคคล เมื่อจำเลยไม่รับสารภาพออกมาตรง ๆ ว่าเขามีเจตนาเช่นไร ก็ไม่มีทางใดที่จะล่วงรู้เจตนาเขาได้โดยตรง[2] Jerome Hall ได้กล่าวว่า "เราไม่สามารถมองเห็นการทำงานของจิตใจคนได้แม้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่สุดก็ใช้อ่านใจคนไม่ได้" (We cannot see these mental functions, nor can the most sensitive instruments record their operation.)[3] แต่อย่างไรก็ตาม นักนิติศาสตร์ยังคงเห็นว่าเจตนาต้องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ

---

[1] Williams, Textbook of Criminal Law, pp. 57-59.

[2] P.J. Fitzgerald, Criminal Law and Punishment (Oxford : Clarendon Press, 1968), p. 97.

[3] Hall, General Principle of Criminal Law, p. 106.

ความรับผิดทางอาญา สำหรับประมวลกฎหมายอาญาที่มีเหตุมีผลและเป็นมนุษยธรรม (a rational and humane Criminal Code)[1] ดังนั้น แม้จะเป็นความยากยิ่งอย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันก็ยังต้องมีการพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำเพื่อเป็นพื้นฐานรองรับการลงโทษทางอาญา

ที่ว่า กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนานั้น "กรรม" จะมีความหมายอย่างไรบ้าง อาจกล่าวได้ว่า กรรมในที่นี้หมายถึงการกระทำภายนอก (outward acts) ไม่ว่าจะเกิดขึ้นใกล้ชิดกับการกระทำความผิดหรือไม่ รวมทั้งพฤติการณ์แวดล้อมอื่น (the surounding circumstances) ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ[2] ทั้งนี้ อาจแยกแยะให้เห็นได้ดังนี้

๑. การกระทำต่าง ๆ ก่อนหรือหลังความผิดซึ่งได้ฟ้อง เช่น พยานหลักฐานเกี่ยวกับการวางแผน (planning) การกระทำความผิดอย่างอื่นไม่ว่าก่อนหรือหลังความผิดซึ่งได้ฟ้องอันอาจแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีระบบ (system) ในการกระทำอาชญากรรมประเภทนั้น ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานเช่นว่านี้ไม่เพียงแต่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นเท่านั้น แต่พิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีเจตนาในการกระทำด้วย[3]

---

[1] เป็นคำกล่าวของ Dixon J. ในคดี Thomas v.R. (1937) 59 CLR 274 at 309, cited by Smith and Hogan, Criminal Law, p. 72.

[2] Williams, Textbook of Criminal Law, p. 57

[3] Ibid., p. 58

๒. คำพูด (statements) ของจำเลยในขณะหรือหลังจากการกระทำหรือคำพูดให้การในศาล หรือคำพูดนอกศาลซึ่งถือได้ว่าเป็นคำรับ (admission) ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่ามีน้ำหนักมาก เพราะสันนิษฐานได้ว่าสิ่งที่บุคคลพูดเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอาจเป็นความจริงได้[1] และพยานหลักฐานในเรื่องนี้ย่อมรับฟังได้ไม่ต้องห้ามเพราะถือเป็นข้อยกเว้นของหลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานในเรื่องพยานบอกเล่า (hearsay)[2] ส่วนคำพูดของจำเลยที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกับการกระทำนั้นรับฟังได้ตามหลัก res gestae[3] สำหรับประเทศซิวิลลอว์นั้น พยานหลักฐานประเภทนี้ ศาลย่อมใช้ดุลพินิจรับฟังได้โดยอิสระ ไม่ถูกผูกมัดโดยกฎเกณฑ์ใด ๆ ตามหลัก free evaluation of evidence ดังได้กล่าวแล้ว[4]

๓. พยานหลักฐานเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ (motive) ของจำเลยสามารถใช้ประกอบการวินิจฉัยเจตนาได้ เพราะถ้าปรากฏว่าจำเลยได้กระทำโดยมีมูลเหตุจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว การกระทำนั้นย่อมมิใช่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ[5]

---

[1] Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, p. 53.

[2] John H. Wigmore, A Students' Textbook of the Law of Evidence (Brooklyn : The Foundation Press, 1935), p. 99.

[3] Williams, Textbook of Criminal Law, p. 57

[4] Neumann, Manual of German Law, Vol. 2, p. 141.

[5] Hall, General Principle of Criminal Law, p. 93. ลักษณะของมูลเหตุจูงใจกับเจตนาในบางกรณีแยกความแตกต่างได้ยาก ตำราบางเล่มให้คำอธิบายว่า เจตนาเป็นความประสงค์ที่อยู่ตรงกลาง (medial end) ส่วนมูลเหตุจูงใจเป็นความประสงค์ท้ายสุดของการกระทำ, ดู La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 205.

๔. พฤติการณ์ของจำเลยซึ่งประกอบขึ้นเป็นความผิดที่ได้ฟ้องนั้น[1]

เมื่อได้ทราบลักษณะของพยานหลักฐานที่ใช้อนุมานเจตนาแล้ว เมื่อมาถึงขั้นที่จะอนุมานเจตนานั้นมีปัญหาว่าศาลหรือลูกขุนจะต้องเพ่งเล็งถึงเจตนาที่แท้จริงของจำเลย หรือเพียงแต่พิจารณาว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป (a reasonable man) ในฐานะอย่างจำเลยมีเจตนาเช่นไร ก็ถือว่าจำเลยมีเจตนาเช่นนั้นด้วย ในปัญหานี้มีความเห็นกันโดยทั่วไปว่า การอนุมานหรือการพิสูจน์เจตนาต้องเป็นการพิสูจน์สิ่งที่อยู่ภายในจิตใจจำเลยอย่างแท้จริง (the test of intention is subjective, not objective)[2]

ในประเทศอังกฤษได้วางหลักเกณฑ์การพิสูจน์เจตนาตามแบบดังกล่าวไว้ในมาตรา ๘ แห่ง Criminal Justice Act, 1967 ซึ่งบัญญัติว่า

ศาลหรือลูกขุน ในการตัดสินว่าบุคคลใดกระทำผิดหรือไม่นั้น

(a) ย่อมไปถูกผูกมัดโดยกฎหมายที่จะอนุมาน (infer) ว่าจำเลยมีเจตนาหรือเล็งเห็นได้ถึงผลของการกระทำ โดยเหตุผลเพียงว่าผลนั้นเป็นผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ; แต่

(b) ย่อมตัดสินได้ว่า จำเลยมีเจตนาหรือเล็งเห็นผลหรือไม่ โดยการอ้างอิง (reference) พยานหลักฐานทั้งปวง แล้วจึงอนุมาน (drawing an inference) จากพยานหลักฐานซึ่งปรากฏจากพฤติการณ์แวดล้อม[3]

---

[1] Williams, Textbook of Criminal Law, p. 58.

[2] Ibid., p. 60.

[3] Ibid., p. 61.

มาตรานี้เป็นการวางหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์เจตนาว่าจะต้องเป็นการพิสูจน์แบบ "Subjective investigation" กล่าวคือต้องสืบเสาะเข้าไปในจิตใจของจำเลยจริง ๆ แม้ว่าจะกระทำได้เพียงอาศัยการกระทำภายนอกและพฤติการณ์แวดล้อมดังที่กล่าวแล้วก็ตาม[๑] ตัวอย่างเช่น ถ้าจำเลยเล็งปืนบรรจุกระสุนไปที่ศีรษะของ ก. แล้วเหนี่ยวไกยิง ก.ตาย ก็เป็นการสมควรที่ลูกขุนจะอนุมาน (infer) จากพฤติการณ์ดังกล่าวได้ว่า จำเลยมีเจตนาและเล็งเห็นผลความตายของ ก. หากจำเลยเสนอพยานหลักฐานโต้แย้งว่าตนคิดว่าปืนไม่มีกระสุน หรือตั้งใจยิงให้เฉี่ยวเหนือศีรษะ ก. ขึ้นไป และลูกขุนคิดว่าอาจเป็นความจริงดังนั้นได้ ก็ต้องยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป และแม้จำเลยจะไม่เสนอพยานหลักฐานโต้แย้งดังกล่าว ลูกขุนก็ยังคงไม่ถูกผูกมัดที่จะต้องตัดสินว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า ลูกขุนย่อมตั้งคำถามต่อตนเองได้ว่า จากพยานหลักฐานที่ปรากฏโดยชัดแจ้งนั้น (in the light of all the evidence) ตนมีความมั่นใจโดยปราศจากความสงสัยหรือไม่ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าจริง ๆ[๒] แต่อย่างไรก็ดี จำเลยสามารถเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ในทางตรงข้ามได้เสมอ และตามปกติก็เป็นหน้าที่ของลูกขุนจะเป็นผู้วินิจฉัย แต่ลูกขุนก็สามารถนำวิญญูชนมาเปรียบเทียบความรู้ข้อเท็จจริงหรือเจตนาของจำเลยได้ ซึ่งเป็นเพียงเครื่องประกอบการวินิจฉัยเท่านั้น[๓]

อนึ่ง มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำสืบพิสูจน์เจตนาว่า ในอังกฤษศาลอนุญาตให้นำพยานผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการพิจารณาคดีได้เฉพาะเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยป่วยเป็นโรคจิตประสาท (psycho-neurosis) เท่านั้น[๔] แต่เมื่อเปรียบเทียบกับในเยอรมันศาลจะจัดให้มีนักจิตเวช (psychiatrist) มาร่วมพิจารณาคดีในศาลด้วยในบางคดี

---

[1] Ibid.

[2] Smith and Hogan, Criminal Law, p. 71.

[3] Ibid.

[4] Riley (1967) Crim L R 656, Ibid.

ตามดุลพินิจของศาล โดยจัดให้อยู่ในที่นั่งพิเศษ (a special box)ซึ่งสามารถสังเกต (observe) การให้การของพยานบุคคลและปฏิกิริยาของจำเลยได้ นอกจากนี้ นักจิตเวชจะทำการไต่สวนจำเลยก่อนการพิจารณาในศาลด้วย และเมื่อเสร็จการสืบพยานแล้ว นักจิตเวชจะเสนอรายงานของตนต่อศาล[1]

ส่วนการอนุมานเจตนาของศาลในสหรัฐอเมริกานั้นก็เช่นเดียวกับอังกฤษ คือเห็นว่าต้องเป็นแบบ Subjective คืออนุมาน (infer) จากการกระทำและพฤติการณ์แวดล้อมและใช้วิญญูชน (a reasonable man) เป็นเพียงเครื่องประกอบการวินิจฉัย[2] นอกจากนี้ Jerome Hall ได้แนะนำว่า หากพิจารณาสภาพจิตใจเป็นไปในรูปจุดประสงค์ในจิตใจของผู้กระทำ (the proscribed goal in the acter ' s mind)ปัญหาการวินิจฉัยเจตนาจะง่ายขึ้น กล่าวคือ ให้พิจารณาพยานหลักฐานทุกชนิดรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณี ถ้อยคำที่สำคัญโดยไม่จำกัดเวลาว่าได้เกิดขึ้นเมื่อใด และโดยเฉพาะพยานหลักฐานในเรื่องมูลเหตุจูงใจ ซึ่งอาจสืบสาวย้อนหลังไปนานหลายปีก่อนการกระทำผิด สิ่งเหล่านี้จะเป็นพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความมีอยู่ของเจตนาโดยใช้ประสบการณ์และสามัญสำนึก เช่น บุคคลปกติจะไม่มีเจตนาฆ่าผู้อื่นโดยปราศจากเหตุผลบางประการเป็นเครื่องวินิจฉัย[3] แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าการอนุมานเจตนาเป็นการอนุมานข้อเท็จจริง (an inference of fact) คือหมายถึงต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏจากพยานหลักฐานลักษณะดังกล่าวนั้นว่า

---

[1]Langbein, Comparative Criminal Procedure : Germany, p. 75

[2]Orville C. Snyder, An Introduction to Criminal Juctice (Boston : Little, Brown and Co., 1953), p. 126., La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 203.

[3]Hall, General Principle of Criminal Law, p. 119.

จำเลยมีเจตนาอยู่จริงอย่างไรหรือไม่ มิใช่ผูกมัดให้ต้องพิจารณาตัดสินตามข้อสันนิษฐานใด ๆ[1]

ส่วนในประเทศชิวิลลอว์ จะขอยกตัวอย่างศาลของเยอรมัน ปรากฏว่าเป็นการพิสูจน์แบบ Subjective proof[2] เช่นเดียวกับประเทศคอมมอนลอว์ ในการนี้ศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนาหรือไม่อย่างไร โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งปวงที่ปรากฏในคดี ในเรื่องนี้ประเทศเยอรมันมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นหลักสำคัญดังได้กล่าวมาบ้างแล้ว คือมาตรา ๒๖๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน ซึ่งบัญญัติให้อำนาจอิสระแก่ศาลในการประเมินคุณค่าพยานหลักฐาน (free evaluation of evidence) และพิจารณาคดีตามพยานหลักฐานทั้งปวงที่ได้จากการพิจารณา ซึ่งหมายความถึงศาลจะไม่ถูกผูกมัดโดยหลักเกณฑ์ใด ๆ (any formal or objective criteria) ในการประเมินคุณค่าพยานหลักฐานและในการตัดสินคดี[3] ข้อเท็จจริงต่าง ๆ อาจพิสูจน์โดยให้ศาลตรวจดูได้ เช่น อาวุธ สถานที่เกิดเหตุ หยดเลือด รถยนต์ที่เสียหาย เอกสารที่ปลอมขึ้น เป็นต้น[4] นอกจากนี้ ตามมาตรา ๒๔๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน ศาลยังมีอำนาจทำการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ในข้อเท็จจริงทุกอย่าง และโดยวิธีการใดก็ได้ (to all facts and means of proof) เมื่อเห็นว่าพยานหลักฐานที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอที่จะค้นหาความจริง

---

[1] Snyder, An Introduction to Criminal Juctice, p. 126.

[2] Langbein, Comparative Criminal Procedure : Germany, pp. 78-79.

[3] Ibid., p. 78.

[4] Neumann, Manual of German Law, Vol. 2, p. 149.

ทั้งนี้ โดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องขอ หลักเกณฑ์เหล่านี้ทำให้เห็นได้ว่าการวินิจฉัยเจตนาของศาลเยอรมันเป็นไปโดยอิสระและมีวัตถุประสงค์ต้องการให้ได้ความจริงแท้แน่นอนว่าเจตนาของจำเลยมีอยู่อย่างไรหรือไม่ โดยไม่ถูกผูกมัดโดยหลักเกณฑ์ทางพยานหลักฐานใด ๆ และนอกจากนี้ในกฎหมายเยอรมันก็ไม่มีข้อสันนิษฐานความรับผิดของจำเลยมาเป็นสิ่งผูกมัดศาลในการพิสูจน์เจตนาด้วย[1]

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคอมมอนลอว์กลับพบว่ามีข้อสันนิษฐานความรับผิดของจำเลยหลายประการ ซึ่งใช้ประกอบการวินิจฉัยเจตนาและช่วยให้การพิสูจน์เจตนาง่ายยิ่งขึ้นอันเป็นการแบ่งเบาภาระการพิสูจน์ของฝ่ายโจทก์ในบางคดีที่พิสูจน์สภาพจิตใจของจำเลยได้ยาก ดังนั้น เรื่องที่จะกล่าวต่อไปจึงเป็นเรื่องของข้อสันนิษฐานความรับผิดที่ช่วยในการพิสูจน์เจตนา

๑.๔ <u>ข้อสันนิษฐานความรับผิดที่ช่วยในการพิสูจน์เจตนา</u>

ก. ข้อสันนิษฐานว่าบุคคลย่อมมีเจตนาต่อผลธรรมดาและอาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำ

ข. ข้อสันนิษฐานความรับผิดอื่น ๆ

ก. <u>ข้อสันนิษฐานเรื่องบุคคลเจตนาต่อผลธรรมดาและอาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำ</u>

ข้อสันนิษฐานนี้เป็นข้อสันนิษฐานโดยทั่วไปที่ใช้ในประเทศคอมมอนลอว์[2] Glanville Williams กล่าวว่าข้อสันนิษฐานนี้เป็นหลัก (maxim) ซึ่งกลายมาจากหลักกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา[3] แต่มีการกล่าวเน้นว่า ข้อสันนิษฐานนี้ที่จริง

---

[1] Ibid.

[2] Rothblatt, <u>Handbook of Evidence for Criminal Trials</u>, p. 177.

[3] Williams, <u>Textbook of Criminal Law</u>, p. 59. La Fave and Scott, <u>Handbook on Criminal Law</u>, p. 202.

เป็นเพียงการอนุมานข้อเท็จจริง (an inference of fact) หาใช่ข้อสันนิษฐานอันแท้จริงอันจะทำให้จำเลยต้องมีภาระในการพิสูจน์หักล้างว่าตนมิได้มีเจตนาไม่[๑]

ความหมายของข้อสันนิษฐานนี้คือพิจารณาว่าบุคคลทั่วไปซึ่งอยู่ในฐานะเช่นเดียวกับจำเลย (anyone in his shoes) จะสามารถรู้หรือเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นหรือไม่[๒] เพราะถือว่าบุคคลปกติย่อมเล็งเห็นได้ถึงผลธรรมดาของการกระทำ (the normal consequences of their conduct) ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้ตำราบางเล่มเห็นว่า[๓] เป็นสิ่งสำคัญในกฎหมายอาญา เพราะมีอยู่บ่อยครั้งที่เป็นหนทางเดียวที่จะอนุมานสภาพจิตใจของจำเลยได้ กล่าวคือ ศาลจะแนะนำลูกขุนว่าลูกขุนมีสิทธิที่จะอนุมาน (infer) ความรู้สึกผิดในใจ (guilty knowledge) หรือเจตนาทางอาญา (criminal intent) จากข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย และจำเลยมิได้เสนอข้ออธิบายเป็นอย่างอื่น ซึ่งการอนุมาน (infer) เช่นนี้เป็นเรื่องของสามัญสำนึก (common sense) ว่าบุคคลทั่วไปย่อมรู้ข้อเท็จจริงในสิ่งที่ตนกระทำ และย่อมเล็งเห็นได้ว่าผลเช่นไรจะเกิดขึ้นจากการกระทำเช่นนั้น แต่ถ้าจำเลยเสนอข้ออธิบาย (the explanation) เป็นอย่างอื่น และเมื่อลูกขุนพิจารณาพยานหลักฐานทั้งปวงแล้วเกิดความสงสัยขึ้นอย่างมีเหตุผล (reasonable doubt) ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย ตัวอย่างเช่น ถ้า ก. ยิงปืนไปทาง ข. และกระสุนถูก ข. ตาย เราอาจอนุมานได้ว่า ก. มีเจตนาฆ่า ข.

---

[1] Perkins, Perkins on Criminal Law, p. 748., Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, p. 54.

[2] Williams, Textbook of Criminal Law, p. 59.

[3] Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, pp. 535.

หากข้อเท็จจริงแวดล้อม (circumstances) ปรากฏว่า ความตายของ ข. เป็นผลธรรมดาและอาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำของ ก. แต่อย่างไรก็ตามข้อสันนิษฐานนี้ไม่ถือเป็นกฎ (rule) ในกฎหมายเนื้อหา (substantive Law)[1] เป็นแต่เพียงกฎเกณฑ์ทางพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง (a rule of evidence) เท่านั้น มิใช่ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย (a presumption of Law)[2] คือตามตัวอย่างดังกล่าว เราไม่อาจสรุปโดยเด็ดขาดได้จากข้อเท็จจริงเพียงว่า ถ้ากระสุนของ ก. ทำให้ ข. ตาย ก. จึงต้องมีเจตนาต่อความตายนั้น แม้ว่าความตายนั้นจะเป็นผลที่บุคคลทั่วไปเล็งเห็นได้ก็ตาม เพราะ ก. อาจจะมีเจตนาฆ่าจริง ๆ ก็ได้ หรืออาจมีเจตนาเพียงก่อให้เกิดความบาดเจ็บ หรือเจตนาทำให้ ข. ตกใจ แต่ยิงพลาดไปถูกเข้าจริง ๆ หรือเป็นการกระทำโดยประมาทก็ได้ ดังนั้น แม้ ก. จะไม่ได้พิสูจน์โต้แย้ง (counter-proof) ว่าตนมิได้มีเจตนาฆ่า ก็จะสรุปไปเลยไม่ได้ว่า ก. มีเจตนาฆ่า หลักดังกล่าวนี้จึงมีผลเป็นเพียงการอนุมาน (inference) ข้อเท็จจริงแวดล้อม (circumstances) ของการกระทำเช่นนั้นว่า ก. อาจมีเจตนาฆ่า ซึ่งเป็นเพียงข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด (permissive presumption) มิใช่ข้อสันนิษฐานแบบ mandatory sort[3]

---

[1] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 202.

[2] Snyder, An Introduction to Criminal Juctice, pp. 117, 126.

[3] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 203.

มีตัวอย่างคดีในอังกฤษซึ่งกล่าวได้ว่า ตัดสินโดยเข้าใจหลักนี้ผิดพลาดไป และถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก คือ คดี D.P.P. v. Smith ซึ่งศาลได้วางหลักว่า "กฎหมายถือว่าเจตนาอาจวินิจฉัยได้ในตัวเองจากความเป็นไปได้ของผล และถือว่าข้อสันนิษฐานเช่นนี้ไม่อาจหักล้างได้"[1] และศาลได้แนะนำลูกขุนว่า

> "ในการตัดสินว่าจำเลยเจตนาต่อผลหรือไม่นั้น ท่านเพียงแต่พิจารณาว่าวิญญูชนจะสามารถเล็งเห็นผลว่าอาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ ไม่ต้องพิจารณาว่าจำเลยเล็งเห็นผลหรือมีเจตนาต่อผลนั้นหรือไม่ ท่านสามารถตัดสินได้ว่า จำเลยมีเจตนา แม้ว่าท่านจะแน่ใจว่าเขามิได้มี"

ต่อมาคำพิพากษานี้ได้ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๘ แห่ง Criminal Juctice Act, 1967 ซึ่งมีสาระสำคัญดังได้กล่าวมาแล้ว คือ ในการพิจารณาว่าจำเลยมีเจตนาหรือไม่นั้น ให้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานทั้งปวง โดยไม่ถูกผูกมัดโดยข้อสันนิษฐานดังกล่าว อย่างไรก็ดี นักนิติศาสตร์บางท่านยังเห็นว่า[2] ลูกขุนยังคงมีสามัญสำนึก (common sense) ติดอยู่กับหลักดังกล่าวที่ว่า คนส่วนมากเล็งเห็นผลเช่นใด จำเลยก็ต้องเล็งเห็นผลเช่นนั้นด้วย หากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในทางตรงกันข้าม ลูกขุนก็ต้องวินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนา และพยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบโต้แย้งอาจเป็นข้อเท็จจริงที่ลูกขุนเห็นว่าไม่น่าเชื่อถือทำให้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงความเห็นของลูกขุนได้

---

[1](1961) AC 290, (1960) 3 All ER 161; C & J Cases, "....the law to be not merely that intent could be automatically infered from the probability of the consequence but that the presumption of intent in such circumstances was irrebuttable.", cited by Williams, Textbook of Criminal Law, p. 61.

[2]Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, p. 54.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

i 18039030

ข. ข้อสันนิษฐานความรับผิดอื่น ๆ

ในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีข้อสันนิษฐานอื่น ๆ ที่ช่วยในการพิสูจน์เจตนาอีก ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาด (rebuttable presumptions) อันเป็นประโยชน์แก่โจทก์ในคดีอาญา[1] เช่น การครอบครองทรัพย์ที่เพิ่งถูกขโมย ซึ่งจำเลยไม่สามารถอธิบายที่มาได้ สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ครอบครองเป็นผู้ขโมยทรัพย์นั้น[2] การใช้อาวุธที่ทำให้ถึงตายได้ (a deadly weapon) ต่อบุคคลอื่น สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ใช้มีเจตนาฆ่า นอกจากนี้ในกฎหมายยังได้บัญญัติข้อสันนิษฐานที่สำคัญ ๆ หลายข้อ กล่าวคือ พระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาบางฉบับจะกำหนดให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงทางการกระทำ (proof of a physical fact) เป็นข้อสันนิษฐานในเบื้องต้น (presumtive evidence หรือ prema facie evidence) ของสภาพจิตใจ (a mental fact) อันเป็นองค์ประกอบความผิด ตัวอย่างเช่น ในความผิดฐานรับของโจร เมื่อโจทก์นำสืบข้อเท็จจริงว่าจำเลยรับของโจรไว้ กฎหมายกำหนดให้สันนิษฐานในเบื้องต้น (a prima facie evidence) ว่าจำเลยรับโดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นของโจร หรือในความผิดเกี่ยวกับเช็ค (a bad-check statute) ซึ่งลงโทษผู้จ่ายเช็คซึ่งไม่มีเงินตามเช็คด้วยเจตนาฉ้อโกง (defraud) หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าไม่มีการจ่ายเงินตามเช็คนั้นภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่เช็คนั้นขึ้นเงินไม่ได้

---

[1] La fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 51.

[2] กล่าวคือ โจทก์เพียงพิสูจน์ว่าจำเลยครอบครองทรัพย์สิ่งใดสิ่งหนึ่งอันได้จากการกระทำผิด และได้มาไม่นานหลังเกิดเหตุ ก็จะเป็นข้อสันนิษฐานในเบื้องต้น (a prima facie evidence) ว่าจำเลยครอบครองโดยผิดกฎหมาย, ดู Rothblatt, Handbook of Evidence for Criminal Trials, p. 185.

เป็นข้อสันนิษฐานว่าผู้จ่ายเช็คมีเจตนาฉ้อโกง หรือกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้เครื่องมือ (a burglar-tools statue) หากปรากฏว่าผู้ครอบครองเครื่องมือในการลักทรัพย์นั้นเป็นผู้ซึ่งเคยกระทำผิดฐาน Felony มาก่อน เป็นข้อสันนิษฐานว่าผู้นั้นมีเจตนาจะใช้เครื่องมือนั้นลักทรัพย์

๑.๕ ตัวอย่างพยานหลักฐานที่ได้ใช้ในการพิสูจน์เจตนาในความผิดบางประเภท

ต่อไปจะกล่าวถึงพยานหลักฐานซึ่งใช้ในการอนุมาน (infer) เจตนาของจำเลยในความผิดบางฐาน ซึ่งได้นำมาเสนอเป็นตัวอย่างของการวินิจฉัยเจตนา ได้แก่ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (murder) และความผิดฐานรับของโจร เพราะความผิดทั้งสองฐานนี้มีตัวอย่างพยานหลักฐานที่น่าสนใจซึ่งเป็นหลักวินิจฉัยของศาลต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว

ก. ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (murder)

สภาพจิตใจที่เป็นองค์ประกอบความรับผิดฐานฆ่าผู้อื่น (murder) ได้แก่[1]

๑. เจตนาฆ่าโดยตรง (intend to kill) หรือ

๒. เจตนาทำร้ายให้เกิดความบาดเจ็บอย่างร้ายแรง (intend to inflict great bodily injury) ก็ถือว่ามีเจตนาฆ่าเช่นกัน เพราะอันตรายแก่กายนั้นเป็นการร้ายแรงมากพอที่จะทำให้ผู้ถูกทำร้ายตายได้ จึงสมควรที่จะถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า[2] หรือ

---

[1] Smith and Hogan, Criminal Law, p. 285.
ในประเทศทางกอมมอนลอว์เรียกองค์ประกอบทางจิตใจของความผิดฐานนี้ว่า "malice aforethought"

[2] P.J. Fitzgerald, Criminal Law and Punishment, p. 30.

๓. เจตนากระทำโดยรู้อยู่ว่ามีความเป็นไปได้อย่างมาก (highly probable) ที่การกระทำนั้นจะเป็นการฆ่าหรือก่อให้เกิดความบาดเจ็บอย่างร้ายแรง บางตำรากล่าวว่าเป็นการกระทำที่ผู้กระทำเข้าเสี่ยงภัยที่ไม่สมเหตุผล (an unreasonable human risk)[1] เช่นต้องการทำลายทรัพย์สินโดยวางระเบิดและผู้กระทำคิดได้ว่าอาจมีผู้ตายจากแรงระเบิดนั้น แต่หวังว่าคงไม่มีใครตายจึงกระทำลงไป หรือยิงปืนเข้าไปในบ้านหรือห้อง หรือรถไฟหรือยานพาหนะอื่นที่มีคนอยู่

โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่าพฤติการณ์ในการฆ่า (the act of killing) เป็นพยานหลักฐานในตัวเองเกี่ยวกับเจตนาฆ่า[2] พฤติการณ์ในการฆ่าอาจเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาวุธชนิดต่าง ๆ หรือถ้าไม่มีอาวุธ ก็ดูจากการใช้มือหรือเท้า หรือแม้แต่การใช้คำพูด

ข้อสันนิษฐานว่าบุคคลปกติเจตนาต่อผลธรรมดาและอาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำนั้นได้นำมาใช้ในหลักเรื่องอาวุธที่ทำให้ถึงตาย (the "deadly weapon doctrine") กล่าวคือบุคคลผู้ซึ่งเจตนาใช้อาวุธที่ทำให้ถึงตายได้แก่บุคคลอื่น และบุคคลนั้นตายลงเพราะอาวุธนั้น ผู้ใช้อาวุธนั้นถูกสันนิษฐานว่ามีเจตนาฆ่า การใช้อาวุธชนิดนี้เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนัก (strong evidence) ซึ่งทำให้อนุมานได้ว่ามีเจตนาฆ่า[3] แต่อย่างไรก็ตาม จำเลยสามารถนำสืบหักล้างได้ว่าตนมิได้มีเจตนาฆ่าแม้จะใช้อาวุธชนิดนี้ เช่นนำสืบว่ามีเจตนาขู่ให้กลัวหรือต้องการให้บาดเจ็บเล็กน้อยเท่านั้น เป็นต้น[4]

---

[1] Perkins, Perkins on Criminal Law, p. 34.

[2] Snyder, An Introduction to Criminal Juctice, p. 406.

[3] Snyder, An Introduction to Criminal Justice, p. 606., La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 537.

[4] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 537

หลักอาวุธที่ทำให้ถึงตาย มีหลักการพิจารณาดังนี้[1]

๑. พิจารณาลักษณะของอาวุธที่ใช้ และ

๒. พิจารณาการใช้อาวุธนั้น

กล่าวคือ หากอาวุธนั้นคนทั่วไปสามารถใช้ทำให้คนตายได้และประกอบกับการที่จำเลยใช้ในอาการที่เป็นการฆ่า (a manner calculated to kill) จำเลยย่อมถูกสันนิษฐานว่ามีเจตนาฆ่า ตัวอย่างลักษณะของอาวุธเหล่านี้ เช่น

- ปืนบรรจุลูกกระสุน
- มีด
- ดาบ
- ขวาน
- ท่อนเหล็ก (iron bar)
- ไม้ตีเบสบอล
- ก้อนอิฐ (bricks)
- ก้อนหิน (rock)
- ที่จับน้ำแข็ง (ice picks)
- รถยนต์
- ปืนพกซึ่งใช้ตีอย่างกระบอง

อาวุธเหล่านี้ในบางกรณีเป็นอาวุธที่ทำให้ถึงตายได้โดยสภาพ (per se) โดยไม่จำเป็นต้องดูกิริยาการใช้อาวุธนั้น เพราะโดยสภาพการใช้ไม่สามารถใช้ด้วยความนิ่มนวลได้ เช่น ท่อนเหล็ก อย่างไรก็ดี ในขณะที่คนส่วนมากสามารถฆ่าคนด้วยท่อนเหล็กนั้น แต่ถ้าปรากฏว่าจำเลยใช้ท่อนเหล็กนั้นตีผู้เสียหายเพียงเบา ๆ ที่ศีรษะ

---

[1] Ibid.

หลักอาวุธที่ทำให้ถึงตายนี้ก็ใช้ไม่ได้ เพราะไม่มีเหตุเพียงพอที่จะอนุมานได้ว่า มีเจตนาฆ่า แม้ว่าผู้ถูกตีจะตายเพราะความโชคร้ายที่มีกระโหลกศีรษะบางก็ตาม[๑]

ในกรณีที่ไม่ใช้อาวุธแต่ได้ใช้มือหรือเท้าในการทำให้ตายนั้น หากจำเลยมีร่างกายใหญ่โตและแข็งแรงกว่าผู้ถูกทำร้ายซึ่งเป็นเด็ก ผู้หญิง หรือคนอ่อนแอกว่าปกติ (frail men) และเป็นการกระทำที่ซ้ำกันหลายครั้งโดยใช้มือหรือเท้า ก็อาจอนุมานได้ว่าเป็นเจตนาฆ่า[๒]

ในการที่จะอนุมานว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า โจทก์ต้องพิสูจน์ว่าอาวุธนั้นได้ใช้ฆ่าและเป็นอาวุธที่ทำให้ถึงตายได้ ในกรณีที่เป็นอาวุธร้ายแรงโดยสภาพก็ไม่ต้องแสดงต่อศาล แต่ถ้าเป็นอาวุธอื่น เช่น ก้อนหิน (ซึ่งอาจมีขนาดเล็กใหญ่) ไม้กระบอง (อาจหนาหรือบาง) ก็ต้องแสดงอาวุธนั้นพร้อมกับอธิบายลักษณะและขนาดด้วย

---

[1] Ibid.

[2] Ibid.

คดี Bishop v. People, 165 Colo. 423, 439 P. 2d 342 (1968) ผู้พิพากษากล่าวว่า "เป็นความจริงในบางครั้งซึ่งเป็นหลักทั่วไปว่า ความตายซึ่งเกิดขึ้นจากการทำร้ายด้วยมือหรือเท้า ซึ่งผู้ถูกทำร้ายเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว มีสุขภาพดี ความชั่วร้าย (malice) ก็ไม่อาจสรุป (imply) เอาได้ เพราะโดยปกติความตายไม่อาจเกิดขึ้นได้จากวิธีการเช่นนั้นได้ อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์นี้ก็ใช้ไม่ได้ในกรณีการทำร้ายด้วยมือหรือเท้านั้นกระทำแก่เด็กในวัยเยาว์ หรือบุคคลอ่อนแอโดยอายุหรือโรคภัยไข้เจ็บ", อ้างถึงใน La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 537.

สำหรับกรณีที่เป็นเจตนาฆ่าโดยตรง พยานหลักฐานที่พิสูจน์ว่าผู้กระทำมีเจตนาฆ่าโดยตรงอาจแบ่งได้เป็น ๓ ชนิด คือ[๑]

๑. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ วิธีการ และสิ่งที่จำเลยกระทำก่อนหน้าการลงมือฆ่า อันแสดงว่าจำเลยเกี่ยวข้องโดยตรงกับการฆ่า ข้อเท็จจริงชนิดนี้เรียกว่าการกระทำเกี่ยวกับการวางแผน (planning activity) ซึ่งได้แก่การที่จำเลยมีอาวุธไว้ในครอบครองอยู่ก่อน การลอบแอบแฝงเข้าไปใกล้ชิดกับผู้ตาย หรือการพาผู้ตายไปยังสถานที่ที่คนอื่นไม่ไปกัน ตัวอย่างเช่น

– จำเลยเข้าไปในอพาร์ทเมนท์พร้อมกับปืนบรรจุลูกกระสุน วินิจฉัยได้ว่าจำเลยมีการวางแผนและเจตนาฆ่า[๒]

– จำเลยได้ปืนเข้าไปในอพาร์ทเมนท์ของผู้ตายทางหน้าต่าง[๓]

– จำเลยมัดและฆ่าผู้ตายโดยได้นำผู้ตายไปที่คลองชลประทาน (irrigation ditch)[4]

---

[1] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 564.

[2] Belton v. United States, 127 U.S. App. D.C.201, 382 F. 2d. 150 (1967); Ibid.

[3] People v. Kemp, 55 Cal. 2d. 458, 11 Cal. Rptr. 3 359 P. 2d.913 (1961); Ibid., p. 565.

[4] People v. Hillery, 62 Cal. 2d. 692 44 Cal. Rptr. 30, 401 P. 2d 382 (1965), Ibid.

๒. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจำเลยกับผู้ตายและการประพฤติปฏิบัติต่อกันก่อนหน้าการฆ่า ข้อเท็จจริงเหล่านี้อาจวินิจฉัยถึงมูลเหตุจูงใจ (motive) ได้ ตัวอย่างเช่น

– การรู้เห็นคุกคามที่จะทำอันตรายผู้ตาย[1]

– แผนการณ์หรือความปรารถนาของจำเลยในการฆ่า เช่น จำเลยอาศัยอยู่กับหญิงที่ยากจน ซึ่งเป็นผู้ตาย และปรารถนาที่จะแต่งงานกับหญิงที่รวย[2]

– ความประพฤติของผู้ตายบางอย่างก่อนหน้าการฆ่า (prior conduct of the victim) ซึ่งทำให้จำเลยไม่พอใจ เช่น ผู้ตายเป็นภริยาจำเลยได้พูดคุยกับทหารเรือในบาร์แห่งหนึ่ง อันเป็นเหตุทำให้จำเลยโกรธ[3]

๓. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำ (the nature of actions) อาจวินิจฉัยได้ว่ากิริยาที่ฆ่าเป็นไปโดยเจตนาหรือไม่ โดยพิจารณาจากพยานหลักฐาน (ตามปกติอาศัยการตรวจสอบจากร่างกายผู้ตาย) ซึ่งแสดงว่าบาดแผลต่าง ๆ นั้นกระทำโดยตั้งใจในส่วนสำคัญของร่างกาย (vital areas of the body) ตัวอย่างเช่น

– บาดแผลร้ายแรง ซึ่งกระทำโดยตั้งใจโดยใช้ค้อน ที่จับน้ำแข็ง ขวาน หรือมีด[4]

---

[1] People v. Slaughter, 29 Ill. 2d 384, 194 N.E. 2d 193 (1963), Ibid.

[2] People v Cole, 47 Cal. 2d 99, 301 P. 2d 254 (1956); Ibid.

[3] People v. Catier, 54 Cal. 2d 300, 5 Cal. Rptr. 573 353 P. 2d 53 (1960); Ibid.

[4] People v. Stroble, 36 Cal. 2d 615, 226 P. 2d 330 (1951); Ibid.

– จำเลยซึ่งมีความชำนาญเพราะเป็นคนขายเนื้อ ฆ่าโดยตัดเอาหัวใจผู้ตายออกมา[๑]

– แทงผู้ตายที่หน้าอก[๒]

สำหรับกรณีที่เป็นเจตนาฆ่าโดยเล็งเห็นผลซึ่งเป็นการที่ผู้กระทำไม่มีเจตนาฆ่าโดยตรง ตำราบางเล่มกล่าวว่าเป็นกรณีที่ผู้กระทำมีความประมาทเลินเล่ออย่างสูงมาก (extremely negligence)ซึ่งวิญญูชนย่อมตระหนักได้ว่าเป็นการไม่สมควรที่จะเสี่ยงกระทำลงไปและมีความเป็นไปได้มากที่จะเกิดผลความตาย[๓]

การกระทำดังตัวอย่างต่อไปนี้ ถือว่าเป็นความเสี่ยงอย่างมากต่อการเกิดผลความตายและเป็นการไม่สมควรที่จะเสี่ยงกระทำลงไป คือ

– ยิงปืนเข้าไปในห้องที่มีคนอยู่มากมาย โดยจำเลยรู้อยู่เช่นนั้น[๔]

– ยิงปืนเข้าไปในตู้โดยสารรถไฟที่กำลังวิ่ง หรือในยานพาหนะอื่นที่กำลังวิ่งซึ่งย่อมมีคนโดยสารอยู่ด้วย[๕]

---

[1]People v. Cartier, 54 Cal. 2d 300, 5 Cal. Rpty. 573, 553 P. 2d 53 (1960); Ibid.

[2]People v. Hillery, 62 Cal. 2d 692 44 Cal. Rptr. 30, 401 P. 2d 382 (1965); Ibid.

[3]Ibid., p. 541.

[4]People v. Jernatowski, 238 N.Y. 188, 144 N.E. 497 (1924); Ibid.

[5]Banks v. States, 85 Tex. Crim., 165, 211 S.W. 217 (1919); Ibid.

- โยนแก้วเบียร์ไปยังคนที่กำลังถอตะเกียง[1]
- ผลัดกันเอาปืนซึ่งบรรจุกระสุนนัดเดียวยิงตัวเอง (Russian Roulette)[2]
- ยิงปืนโดยเล็งไปที่ใกล้ ๆ คนอยู่ มิได้เล็งยิงคนตรง ๆ[3]
- ขับรถด้วยความเร็วสูงมากบนถนนที่มีการจราจรคับคั่ง (a main Street)[4]
- เขย่าตัวทารกเป็นเวลานานและรุนแรง จนทารกหายใจไม่ออก[5]

ในกรณีต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลความตายในลักษณะที่ผู้กระทำเล็งเห็นผลได้ (Foreseeable way)ถือว่าผู้กระทำมีเจตนาฆ่า

ข้อสังเกตในเรื่องเจตนาฆ่าโดยเล็งเห็นผลนี้ นักนิติศาสตร์มีความเห็นต่างกันเกี่ยวกับความรู้ข้อเท็จจริงในความเสี่ยงต่อการเกิดผล คือฝ่ายหนึ่ง (ผู้พิพากษา Stephen) เห็นว่าผู้กระทำต้องรู้ถึงความเสี่ยงภัยนั้นจริง ๆ จึงจะมีความผิด อีกฝ่ายหนึ่ง (พิพากษา Holmes) เห็นว่า หากวิญญูชนตระหนักได้ถึงการเสี่ยงภัยนั้น โดยไม่คำนึงถึงว่าจำเลยจะรู้หรือไม่ ก็เป็นความผิดแล้ว[6]

---

[1] Mayes v. People, 106 I 11; 46 Am. Rep. 698 (1883) Ibid.

[2] Commonwealth v. Malone, 354 Pa. 180, 47 A. 2d 445 (1946); Ibid.

[3] Brinkley v. State, Del., 223 A. 2d 56 (1967); Ibid. ข้อเท็จจริงมีว่าจำเลยยิงปืน ๒ นัด ในขณะอยู่ห่างผู้ตาย ๘ ฟุต ในขณะที่จำเลยและผู้ตายอยู่ในห้องแคบ ๆ จำเลยย่อมรู้ดีว่า กระสุนจะต้องแฉลบไปมาในทิศทางต่าง ๆ เมื่อกระทบถูกวัตถุแข็ง

[4] State v. Trott, 190 N.C. 674, 130 S.E. 627 (1925); Ibid.

[5] Regina v. Ward, (1956), Q.B. 351; Ibid.

[6] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 544.

นักนิติศาสตร์เห็นว่าปัญหาทั้งหมดอยู่ที่ว่า จำเลยรู้อยู่อย่างแท้จริงหรือไม่ในความเสี่ยงภัยนั้น ข้อนี้เราพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงแต่ละคดี ซึ่งถ้าการกระทำของจำเลยอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยมาก ก็เป็นการสมควรแก่เหตุผลที่จำเลยจะรู้ถึงภาวะเช่นนั้น มีเพียงกรณีพิเศษบางคดีเท่านั้นที่จำเลยจะไม่รู้ เช่น จำเลยมีจิตใจเหม่อลอย (absent-minded) หรือโง่เขลา หรือมึนเมาผิดไปจากวิญญูชน[1]

การที่จะถือว่า จำเลยต้องรู้อย่างแท้จริงหรือเพียงแต่วิญญูชนรู้เป็นข้อสำคัญนั้น ขึ้นอยู่กับแนวความคิดในการลงโทษทางอาญา หากลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนก็ต้องดูสภาพจิตใจจำเลยที่แท้จริง หากลงโทษเพื่อป้องปราม (deterrence) ก็ดูเฉพาะวิญญูชนว่ารู้หรือไม่เท่านั้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้ระมัดระวังตามมาตรฐานความประพฤติให้อยู่ในระดับคนทั่วไป หากลงโทษเพื่อตัดหนทางมิให้กระทำผิดอีก (disablement theory) ก็เห็นว่าบุคคลพวกที่ไม่มีความสามารถที่จะรู้ในข้อเท็จจริงเท่ากับที่คนทั่วไปสามารถรู้ได้ ย่อมเป็นอันตรายแก่สังคมมากเท่า ๆ กับคนพวกที่รู้ข้อเท็จจริงอย่างแท้จริงในความเสี่ยงภัย จึงสมควรตัดบุคคลพวกนี้ออกจากสังคมได้[2]

ข. <u>ความผิดฐานรับของโจร</u> (receiving stolen property)

ความผิดฐานนี้ผู้กระทำต้องมีเจตนารับของโจร ซึ่งหมายถึงผู้กระทำต้องรู้หรือเชื่อ (knowledge or believed) ว่าทรัพย์ที่ตนรับไว้เป็นทรัพย์ที่ถูกขโมยมา (และผู้กระทำต้องมีเจตนาทุจริตด้วย (dishonesty) ถ้ารับไว้โดยตั้งใจจะเอาไปคืนให้เจ้าของหรือมอบให้ตำรวจ ย่อมไม่เป็นความผิด)[3]

---

[1] Ibid.

[2] Ibid., p. 545.

[3] Smith and Hogan, <u>Criminal Law</u>, p. 613.

ความรู้หรือความเชื่อของจำเลยต้องเป็นความรู้หรือความเชื่ออย่างแท้จริงว่าทรัพย์ที่รับไว้ถูกชโมยมา มิใช่พิจารณาจากวิญญูชนว่าควรจะรู้หรือไม่[๑] แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงว่าวิญญูชนควรจะรู้ว่าทรัพย์ถูกชโมยมา ก็เป็นพยานหลักฐานบางอย่างที่จะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยรู้เช่นนั้น

คดีส่วนมากมักไม่มีคำให้การของจำเลยโดยตรงที่ยอมรับว่าตนเองรู้ว่าเป็นของโจร การพิสูจน์จึงต้องถนุมาน (infer) จากพฤติการณ์แวดล้อม (circumstances) เกี่ยวกับการรับทรัพย์นั้นไว้ กรณีการครอบครองเฉพาะตน (exclusive possesion) ถ้าไม่สามารถอธิบายได้หรือปรากฏว่าให้คำอธิบายอันเป็นเท็จ ก็สมควรอนุมานได้ว่ารับไว้โดยรู้ว่าเป็นของโจร หรือข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ซื้อชำระราคาทรัพย์ในราคาถูก หรือดัดแปลงทรัพย์นั้นให้จำไม่ได้ หรือการซื้อขายกระทำกันอย่างซ่อนเร้นย่อมแสดงถึงความรู้ว่าเป็นของโจร[๒] หรือข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยเคยกระทำผิดฐานรับของโจรมาก่อนไม่นานก่อนทรัพย์นั้นถูกชโมย เป็นพยานหลักฐานที่ยอมรับสู่คดีได้และพิสูจน์ว่าจำเลยรู้ว่าเป็นของโจร[๓]

เกี่ยวกับการพิสูจน์เจตนาของผู้รับของโจรนี้ คณะกรรมการชำระสะสางกฎหมายอาญาของอังกฤษ (The Criminal Law Revision Committee) เห็นว่า

---

[1] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 686; Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, p. 246.

[2] Perkins, Perkins on Criminal Law, p. 328.

[3] La Fave and Scott, Handbook on Criminal Law, p. 686; Rothblatt, Handbook of Evidence for Criminal Trials, pp. 204-206.

> เป็นข้อบกพร่องอย่างร้ายแรงของกฎหมายปัจจุบันที่ต้องให้พิสูจน์ความรู้แท้จริงว่าทรัพย์นั้นถูกขโมยมา เพราะอัยการมักไม่สามารถพิสูจน์ข้อนี้ได้ ในหลาย ๆ คดี ความรู้แท้จริงนั้นไม่มีอยู่ แม้ว่าพฤติการณ์แวดล้อม (circumstances) ของการซื้อขาย (transaction) จะเห็นว่าผู้รับไว้ควรจะมีความผิด ผู้ซึ่งซื้อสิ่งของในราคาที่ต่ำมากผิดปกติ (a ridiculous low price) จากผู้ขายที่ไม่เคยรู้จัก (an unknown seller) ซึ่งพบในร้านเหล้า (a public house) อาจไม่รู้ว่าสิ่งของนั้นถูกขโมยมาเพราะไม่ได้ถามรายละเอียดอะไรเกี่ยวกับทรัพย์นั้น แม้กระนั้นพยานหลักฐานก็อาจชี้ชัดว่าผู้ซื้อเชื่อว่าสิ่งของนั้นถูกขโมยมา ในคดีจำพวกนี้อัยการอาจไม่สามารถพิสูจน์ได้ถึงความรู้แท้จริงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ [1]

ในกรณีที่บุคคลซึ่งซื้อของในราคาถูกผิดปกติจากผู้ขายที่ไม่เคยรู้จักในร้านขายเหล้านั้น บุคคลพวกนี้อาจไม่รู้จริง ๆ ว่าของนั้นถูกขโมยมา เขาอาจคิดว่าของนั้นคงไม่ได้ถูกขโมยมาก็เป็นได้ คือมีแต่เพียงความสงสัยเท่านั้น ซึ่งย่อมไม่เพียงพอที่จะแสดงว่าผู้ซื้อรู้หรือเชื่อว่าของนั้นถูกขโมยมา[2] และพยานหลักฐานว่าผู้ซื้อจงใจไม่สอบถามรายละเอียด (shut his eyes หรือที่เรียกว่า willful blindness) นั้น ปัจจุบันศาลไม่ถือว่าเป็นความรู้หรือเชื่อ แต่อาจใช้เป็นข้อเท็จจริงประกอบการวินิจฉัยความรู้หรือความเชื่อได้[3] แต่คณะกรรมการชำระสะสางกฎหมายอาญาเห็นว่าบุคคลซึ่งจงใจปิดตาไม่รู้เห็นหรือสอบถามรายละเอียดนี้ ควรมีความผิดฐานรับของโจรด้วย[4]

---

[1] Smith and Hogan, Criminal Law, pp. 613-614.

[2] Ibid.

[3] Cross and Jones, Introduction to Criminal Law, p.246.

[4] Smith and Hogan, Criminal Law, p. 614.

เนื่องจากความยากในการพิสูจน์เจตนาในความผิดฐานรับของโจร ตาม Larceny Act ของอังกฤษบัญญัติให้ยอมรับฟังพยานหลักฐานบางอย่างในการพิสูจน์ความรู้ข้อเท็จจริง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเป็นพยานหลักฐานที่ศาลไม่ยอมรับให้นำสืบได้ มาตรา ๒๗ (๓) แห่งกฎหมายดังกล่าวบัญญัติว่า

> ในกรณีที่บุคคลถูกพิจารณาคดีในความผิดฐานรับของโจร... ถ้าปรากฏว่ามีพยานหลักฐานซึ่งบ่งถึงการครอบครองหรือการดำเนินการหรือการช่วยเหลือ หรือการจัดระเตรียมการในการรักษาไว้ (retention) การเคลื่อนย้าย (removal) หรือจำหน่าย (disposal) พยานหลักฐานดังต่อไปนี้ สามารถนำเข้าสู่คดีได้ เพื่อพิสูจน์ความรู้หรือความเชื่อของจำเลย
>
> (๑) พยานหลักฐานว่า จำเลยเคยครอบครองหรือดำเนินการหรือช่วยเหลือในการเก็บรักษา การเคลื่อนย้าย หรือจำหน่ายทรัพย์อันที่ใดถูกขโมยมาภายใน ๑๒ เดือน ก่อนถูกฟ้องคดีนี้
>
> (๒) พยานหลักฐานว่า จำเลยเคยถูกลงโทษฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรมาแล้ว ในระยะเวลา ๕ ปีก่อนถูกฟ้องคดีนี้[1]

---

[1] Ibid., p. 615.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. ศาลไทย

๒.๑ ฝ่ายใดมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์เจตนา

การพิสูจน์เจตนาในศาลไทยนั้นตกเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยมีเจตนาในการกระทำอย่างไร ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักที่บัญญัติไว้กว้าง ๆ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๔ วรรคแรก ว่า "ก่อนนำพยานเข้าสืบ โจทก์มีอำนาจเปิดคดี เพื่อให้ศาลทราบคดีโจทก์ คือแถลงถึงลักษณะของฟ้อง อีกทั้งพยานหลักฐานที่จะนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย เสร็จแล้วให้โจทก์นำพยานเข้าสืบ" เช่น ฟ้องฐานใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริต โจทก์มีหน้าที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยมีเจตนากระทำการอันเป็นการผิดกฎหมาย มิฉะนั้นเอาผิดแก่จำเลยมิได้[๑] นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๘ ยังให้อำนาจศาลเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้โดยไม่ต้องมีฝ่ายใดร้องขอ แม้เมื่อสืบพยานโจทก์จำเลยเสร็จแล้ว แต่คดีก็ยังอยู่ระหว่างพิจารณา ศาลชั้นต้นเรียกสำนวนคดีอื่นมาประกอบการพิจารณาได้[๒] หรือรับฟังการตรวจสถานที่เกิดเหตุมาวินิจฉัยคดีได้[๓] แม้ศาลฎีกาก็มีอำนาจสั่งศาลชั้นต้นเรียกเจ้าหน้าที่มาให้การเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุได้[๔]

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๔/๒๔๘๔, แต่จำเลยนั้นย่อมมีสิทธินำพยานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้โดยไม่จำต้องยกประเด็นข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การหรือซักค้านพยานโจทก์ในเรื่องที่จะนำสืบ ก็นำพยานเข้าสืบได้ ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๒๓-๒๘๒๔/๒๕๑๖

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๔๓/๒๕๐๙

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๖๒/๒๔๕๔

[๔]คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๓/๒๔๘๙

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และที่สำคัญศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๕ ไม่ว่าศาลชั้นต้นหรือศาลสูง*

สำนวนการสอบสวนมีความสำคัญต่อการพิสูจน์เจตนาอย่างไรนั้น อาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากสำนวนการสอบสวนคือบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยตามที่เจ้าพนักงานสืบสวนสอบสวนได้ อันประกอบไปด้วยพยานหลักฐานทั้งหลายซึ่งพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำผิด สำนวนการสอบสวนจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการพิสูจน์เจตนา และเมื่อพิจารณาถึงการสืบสวนคดีของเจ้าพนักงานเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดในขั้นต้นนั้นก็จะเห็นความสำคัญได้ชัดเจนขึ้น เพราะมีหลักปฏิบัติของเจ้าพนักงานในการสืบสวนคดีตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๒ ข้อ ๗ วรรคท้าย ได้กำหนดไว้ว่า

> เป็นหน้าที่ของพนักงานสืบสวนจะต้องระลึก.....
> จะต้องสืบสวนหามูลเหตุและเจตนาในการกระทำผิดด้วย
> คือสืบว่าวัตถุประสงค์หรือความตั้งใจอันเป็นมูลเหตุให้จูงใจ
> ให้เกิดการกระทำผิดนั้นมีอย่างไร เช่นในกรณีประทุษร้ายต่อชีวิต
> ก็ควรจะสืบว่าผู้ตายมีสาเหตุโกรธเคืองกับใครมาก่อน ในกรณีข่มขืน
> กระทำชำเราก็ควรจะสืบว่ามูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดนั้น
> เนื่องมาจากความใกล้ หรือเนื่องมาจากความอาฆาตมาดร้าย
> ต่อตัวผู้เสียหาย ญาติของผู้เสียหาย หรือเนื่องจากความประสงค์
> ต่อทรัพย์ที่ติดตัวผู้เสียหายอยู่ในเวลานั้น ดังนี้เป็นต้น[๒]

---

*คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗/๒๔๘๒

[๒]สำเริง สิงหะวาระ, รวบรวม, ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี, เล่ม ๑ (กรุงเทพ ฯ : สูตรไพศาล), ม.ป.ป., หน้า ๑๘.

ในการพิสูจน์เจตนานี้ ในเบื้องต้นต้องมีคำบรรยายฟ้องของโจทก์ว่าจำเลยได้กระทำโดยเจตนา ปัญหาว่าหลักเกณฑ์การบรรยายฟ้องของโจทก์ในเรื่องนี้มีอย่างไรบ้างนั้น กล่าวได้ว่า โดยทั่วไปการบรรยายฟ้องคดีอาญา คือการบรรยายองค์ประกอบของกฎหมายที่ขอให้ลงโทษให้ได้ความครบถ้วนและสั้นกระทัดรัดที่สุด โดยนำข้อเท็จจริงมาเรียบเรียงตามองค์ประกอบของกฎหมาย ซึ่งควรบรรยายให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด และกล่าวข้อเท็จจริงให้ชัดเจนตามองค์ประกอบความผิด ทั้งนี้เป็นไปตามหลักในมาตรา ๑๕๘ (๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งโจทก์ต้องบรรยายรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงมาให้ครบถ้วนเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี[๑] อย่างไรจึงจะเป็นการเพียงพอที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีนั้น กฎหมายระบุว่าหมายถึง

๑. การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด

๒. ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ

๓. บุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ในการบรรยายฟ้องเกี่ยวกับการกระทำตามข้อ ๑ นั้น ไม่จำเป็นต้องใช้ถ้อยคำในกฎหมาย โจทก์จะใช้ถ้อยคำอย่างไรก็ได้พอที่จะให้จำเลยเข้าใจว่าได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดก็ใช้ได้[๒]

---

[๑]สัญญา ธรรมศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพ ฯ: จักพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา, ๒๕๑๘), หน้า ๓๐๔.

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๐/๒๕๐๕

อย่างไรก็ตาม หลักที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือในการบรรยายฟ้องนั้นโจทก์ต้องบรรยายฟ้องให้เห็นว่าจำเลยกระทำโดยเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งตามฐานความผิดที่ได้ฟ้อง มิฉะนั้นศาลถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์จะให้ลงโทษจำเลยฐานกระทำโดยเจตนา แม้ทางพิจารณาจะได้ความว่าจำเลยกระทำโดยเจตนาก็ตาม[๑] ซึ่งเป็นไปตามหลักในมาตรา ๑๙๔ วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ว่า "ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงบางข้อดังกล่าวในฟ้อง และตามที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อเท็จจริงนั้น ๆ" ผลของการที่โจทก์มิได้บรรยายฟ้องให้เห็นว่าจำเลยกระทำโดยมีเจตนานั้น แยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่ความผิดที่ได้ฟ้องนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำต้องรับผิดแม้กระทำโดยไม่มีเจตนาด้วย เช่น ความผิดฐานทำให้คนตายโดยไม่เจตนาตามมาตรา ๒๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เช่นนี้ ศาลลงโทษตามมาตรา ๒๙๐ ได้ โดยถือว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างจากข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องนั้นมิใช่ข้อแตกต่างในสาระสำคัญ และเป็นเรื่องโจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิดตามมาตรา ๑๙๒ วรรคสองและวรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น บรรยายฟ้องว่า จำเลยทำร้ายร่างกายผู้เสียหายมีบาดเจ็บถึงสาหัสแล้วผู้เสียหายทนพิษบาดแผลไม่ไหว ได้ถึงแก่ความตายในเวลาต่อมานั้นเอง ไม่มีข้อความว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า แม้ท้ายฟ้องระบุมาตราฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาก็ตาม ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นฟ้องที่ขอให้ลงโทษฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา คงถือว่าเป็นฟ้องที่ขอให้ลงโทษจำเลยฐานทำให้คนตายโดยไม่เจตนา[๒]

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๘๕/๒๕๐๐

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๑๐/๒๔๙๓ นอกจากนี้ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๕๓/๒๕๑๙, และที่ ๑๙๙๕/๒๔๙๔

๒. หากความผิดที่โจทก์ฟ้องไม่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำต้องรับผิด แม้กระทำโดยไม่มีเจตนา กรณีนี้ศาลถือว่าเป็นการบรรยายฟ้องที่ขาดองค์ประกอบตามมาตรา ๑๕๘ (๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นฟ้องเคลือบคลุม จึงมีผลเป็นว่า ศาลต้องพิพากษายกฟ้องไปเลย ตัวอย่างเช่น ในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ โจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้องให้ปรากฏว่าจำเลยได้กระทำโดยรู้ว่าโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ของตนได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้อันเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ในข้อสาระสำคัญ[๑]

ปัญหาว่า การบรรยายฟ้องอย่างไรจึงจะเป็นการระบุว่ากระทำโดยมีเจตนานั้น โดยทั่วไปจะระบุไว้โดยตรงว่าจำเลยได้กระทำโดยเจตนา เช่น บรรยายว่าจำเลยใช้ยาพิษผสมน้ำเทลงในบ่อปลาของผู้เสียหายซึ่งเลี้ยงไว้ด้วยเจตนาจะฆ่าปลาทั้งหมดของผู้เสียหาย เป็นเหตุให้ปลาของผู้เสียหายตายทั้งบ่อ[๒] แต่ก็มีส่วนมากที่ใช้คำว่า "บังอาจ" ประกอบข้อความที่เป็นการกระทำของจำเลย เช่น บรรยายว่าจำเลยบังอาจมียาสิ้นอายุไว้เพื่อขาย ก็เป็นการแสดงว่ามีเจตนาอยู่ในตัว ไม่ต้องบรรยายว่าจำเลยรู้ว่าเป็นยาเสื่อมคุณภาพ[๓] อย่างไรก็ดี การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายอยู่ในตัวว่าเป็นเจตนาก็ใช้ได้เช่นกัน เช่น บรรยายว่าจำเลยร้องทุกข์ต่อตำรวจเป็นเท็จว่าโจทก์ยักยอกรถจักรยาน ซึ่งความจริงจำเลยอนุญาตให้โจทก์ยืมรถไปใช้ จำเลยแกล้งให้โจทก์ต้องรับโทษ แม้โจทก์ไม่ได้บรรยายว่าจำเลยรู้ว่าเป็นข้อความเท็จ คำบรรยายฟ้องก็มีความหมายอยู่ในตัวว่าจำเลยเจตนากระทำความผิด[๔]

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๐๖๕/๒๕๒๔, ที่ ๒๔๗๖/๒๕๒๔ และที่ ๒๔๓๖/๒๕๒๔

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๖/๒๕๒๕

[๓] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๑๗/๒๕๒๒

[๔] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๐๑/๒๕๑๙

ดังนั้น การบรรยายฟ้องจึงมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการพิสูจน์เจตนา ซึ่งอาจทำให้ศาลวินิจฉัยไปว่าจำเลยไม่มีเจตนาในการกระทำได้ แม้ข้อเท็จจริงในทางพิจารณาของศาลจะได้ความว่า จำเลยมีเจตนาอยู่อย่างแน่ชัดก็ตาม ทั้งนี้ เพราะโจทก์ไม่บรรยายฟ้องให้สามารถฟังได้ว่า จำเลยมีเจตนาในการกระทำนั่นเอง

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ถึงแม้โจทก์ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำโดยเจตนาแล้ว แต่ศาลกลับวินิจฉัยข้อเท็จจริงตามฟ้องว่าจำเลยกระทำโดยประมาท หรือมีเจตนากระทำผิดฐานอื่นต่างจากที่กล่าวอ้างในฟ้อง กรณีเช่นนี้ในปัจจุบันหากว่าเป็นกรณีที่แตกต่างกันในระหว่างความผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก ฉ้อโกง ยักยอก และรับของโจร หรือระหว่างการกระทำโดยเจตนากับประมาท ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามที่ศาลวินิจฉัยได้ เว้นแต่จำเลยจะหลงต่อสู้ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยให้ถือว่าเป็นข้อแตกต่างที่มิใช่สาระสำคัญ เช่น ฟ้องว่าจำเลยกระทำโดยเจตนาขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๔ ทางพิจารณาได้ความว่าจำเลยกระทำโดยประมาท จำเลยไม่หลงต่อสู้ ศาลลงโทษจำเลยตามมาตรา ๒๐๕ ฐานกระทำโดยประมาทได้[๑] แต่ถ้าก่อน พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น ศาลถือว่าเป็นความแตกต่างในสาระสำคัญ ศาลจึงต้องยกฟ้อง เช่น ฟ้องว่าปล้นทรัพย์ โดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยชู่พระภิกษุว่ามีผู้ร้องเรียนว่าเป็นพระจรจัด ถ้าไม่ให้เงินจะเอาเรื่องรายงานจับสึก ผู้เสียหายว่าไม่มีเงินให้มาเอาใน ๗ วัน จำเลยทำมือลักษณะจะทำร้าย ผู้เสียหายกลัวจึงชี้ชองใส่ธนบัตร ๒,๐๐๐ บาทให้จำเลยเอาไป ศาลวินิจฉัยว่าเป็นกรรโชกตามมาตรา ๓๓๗ เมื่อฟ้องว่าปล้น จึงลงโทษไม่ได้[๒]

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓/๒๕๒๕

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๒๑/๒๕๒๒

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่ากรณีเช่นนี้หากโจทก์บรรยายฟ้องถึงลักษณะการกระทำของจำเลยโดยไม่ผูกมัดว่าเป็นการกระทำผิดฐานใด เช่น บรรยายฟ้องว่า "จำเลยได้บังอาจเอาข้าวสาร" ไม่ใช้คำว่า "จำเลยได้บังอาจลักข้าวสาร" เพื่อให้ศาลวินิจฉัยเองว่าเป็นเจตนากระทำผิดฐานใดระหว่างฐานลักทรัพย์กับยักยอกทรัพย์ ซึ่งบางครั้งข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนยังไม่อาจตัดสินในชั้นบรรยายฟ้องได้ว่าเป็นการส่งมอบการครอบครองทรัพย์ให้จำเลยหรือไม่ เช่นนี้แล้วก็จะไม่มีปัญหาเรื่องข้อเท็จจริงต่างจากฟ้อง ดังนั้นจึงเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหานี้ มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง ที่ได้แก้ไขใหม่จึงไม่มีความจำเป็นนัก เพราะศาลมีอำนาจวินิจฉัยปรับข้อเท็จจริงเข้ากับตัวบทกฎหมายอยู่แล้ว ข้อสำคัญคือ คำบรรยายฟ้องของโจทก์ต้องบรรยายเนื้อหาของการกระทำในลักษณะกลาง ๆ โดยไม่ผูกมัดตนเองในความผิดฐานใดฐานหนึ่ง และแม้แต่ในความผิดฐานเจตนากับประมาท โจทก์ก็สามารถบรรยายฟ้องถึงลักษณะการกระทำของจำเลยตามที่ได้จากสำนวนการสอบสวนเพื่อให้ศาลเลือกวินิจฉัยว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นเจตนาเล็งเห็นผลหรือประมาทได้ เช่น บรรยายฟ้องว่า จำเลยขับรถบรรทุก ๑๐ ล้อ ปิดทางไม่ให้รถที่ตามมาแซง เมื่อเห็นรถโดยสารสวนมาใกล้ จำเลยหยุดรถทันที และหักหัวรถมาทางซ้าย รถที่ตามมาต้องหักหลบไปทางขวาและชนกับรถที่สวนมา เป็นเหตุให้คนตาย ทั้งนี้ โดยจำเลยเล็งเห็นผลเจตนาให้คนตายหรือประมาทเป็นเหตุให้คนตาย ศาลตัดสินว่าไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุม เมื่อได้ความว่าจำเลยขับรถปิดทางและหยุดรถทันทีหลังฟ้อง จำเลยเล็งเห็นผลว่าจะเกิดคนตายเป็นฆ่าคนตายโดยเจตนาตามมาตรา ๒๘๘[๑]

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๕๕/๒๕๒๒ ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ ได้มีหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาฉบับนี้ว่า "....เป็นการเขียนฟ้องอย่างถูกต้องตามที่เรียกว่าฟ้องเล่าเรื่อง ในกรณีที่กำกวมเส้น ให้ศาลวินิจฉัยข้อเท็จจริงเท่าที่จะยืนยันได้ประกอบกับที่จะพิจารณาได้ความอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป"

ดังนั้น จึงเห็นว่าประโยชน์ของมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่นั้นมีเพียงเพื่อความสะดวกในการเขียนฟ้องของโจทก์โดยไม่ต้องระมัดระวังหรือคำนึงถึงว่าศาลจะยกฟ้อง เพราะเหตุข้อเท็จจริงที่ได้จากทางพิจารณาของศาลต่างจากที่บรรยายมาในฟ้อง อย่างไรก็ตาม หากการบรรยายฟ้องเช่นนั้นเป็นเหตุให้จำเลยหลงต่อสู้ซึ่งเป็นการเอาเปรียบแก่จำเลยแล้ว โจทก์ก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรานี้ และกลับจะเป็นผลร้ายแก่โจทก์ที่จะต้องถูกศาลพิพากษายกฟ้องด้วย

๒.๒ มาตรฐานการพิสูจน์

ปัญหาว่าโจทก์ต้องเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์เจตนามากน้อยเท่าใดนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ โจทก์ต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเชื่อจนปราศจากความสงสัยว่าจำเลยมีเจตนาในการกระทำ มิฉะนั้นศาลต้องยกฟ้อง โดยในมาตราดังกล่าวได้บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง เมื่อมีความสงสัยตามสมควรต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

ปัญหาว่า "การยกประโยชน์แห่งความสงสัย" มีหลักเกณฑ์อย่างไรนั้น ศาลวางหลักว่า ต้องปรากฏเหตุผลอันสมควรให้เกิดความสงสัย ข้อสงสัยที่ไกลต่อเหตุผลไม่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง เช่น ปรากฏว่าจำเลยเป็นคนชอบดื่มสุราเกะกะก่อการวิวาทกับผู้อื่นจนเกิดคดีค้างอยู่ที่โรงศาล จำเลยอาจถืออำนาจอันธพาลตามสันดานวิสัยเข้าก่อกวนทำร้ายผู้ตายในขณะที่ผู้ตายกำลังนอนหลับ ซึ่งไม่มีโอกาสต่อสู้ก็ได้ ฉะนั้น ข้อสงสัยของศาลชั้นต้นจึงยังห่างไกลต่อเหตุผลอยู่[๑] ดังนั้นจึงอยู่ในดุลพินิจของศาลว่าพยานหลักฐานที่โจทก์เสนอมานั้นเพียงพอที่จะฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาจริง ๆ

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๗๒/๒๕๐๐

หรือไม่ ในกรณีที่พยานหลักฐานซึ่งโจทก์นำสืบนั้นไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีเจตนาอย่างไรแล้ว ศาลต้องวินิจฉัยเป็นคุณแก่จำเลยเสมอ โดยตัดสินว่าจำเลยไม่มีเจตนากระทำผิด ตัวอย่างเช่น

– การที่จำเลยกับผู้เสียหายกอดปล้ำฟัดเหวี่ยงพลิกไปพลิกมาเพื่อแย่งมีดกันนั้น อาจเป็นเหตุให้มีดที่แย่งกันซึ่งเป็นมีดปลายแหลมแทงเข้าไปที่สะบักซ้ายด้านหลังของผู้เสียหาย โดยจำเลยไม่มีเจตนาแทงก็ได้ กรณีไม่อาจสันนิษฐานให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยได้[๑]

– ปืนอยู่ในมือจำเลย อาจเป็นว่าจำเลยเอาปืนมาจ่อขู่มิให้ผู้ตายขนของออกไปจากบ้าน แล้วผู้ตายใช้มือบิดปืน ปืนลั่นขึ้นก็ได้ ในข้อเจตนาฆ่านั้นไม่น่าจะมี[๒] (คดีนี้มีหมายเหตุท้ายของท่านฉาจารย์โชค จารุจินดา ว่า"ปืนอยู่ในมือจำเลย ต้องสันนิษฐานว่ามีเจตนาฆ่า จะพ้นผิดต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าปืนลั่นเพราะอุบัติเหตุ การที่ศาลวินิจฉัยไปเองว่าจำเลยอาจจะเอาปืนมาขู่ผู้ตายแล้วลั่นขึ้น รู้สึกว่าไม่มีคำพยานใดสนับสนุนเลย"

– จำเลยยิงปืนขึ้น ๑ นัด โดยพวกขอร้องให้ยิงในขณะที่วิ่งหนีไปด้วยกัน ไม่ปรากฏว่าวิถีกระสุนปืนห่างตำรวจที่วิ่งไล่ตามมามากน้อยเพียงใด จะฟังว่าจำเลยยิงโดยเจตนาฆ่าเจ้าพนักงานยังไม่ถนัด อาจเป็นยิงขู่ก็ได้[๓]

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๕/๒๕๒๕

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๒/๒๕๐๕

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๒/๒๔๙๙

๒.๓ พยานหลักฐานที่ศาลได้ใช้ในการพิสูจน์เจตนา

เจตนาทางอาญาเป็นสภาพจิตใจของแต่ละบุคคล ย่อมไม่มีใครทราบได้แน่ชัดหากผู้กระทำไม่กล่าวออกมาเองว่าตนมีเจตนาเช่นไรแล้ว ก็มีอยู่ทางเดียว คือพิจารณาคาดเดาเอาจากการกระทำของผู้นั้น และสภาพข้อเท็จจริงแวดล้อมคดี ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทางเนื้อหาทั่วไปของการพิสูจน์เจตนาและเรียกกันโดยทั่วไปว่า "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา"

ในกรณีที่จำเลยได้กล่าวออกมาเองในระหว่างการพิจารณาคดีว่าตนมีเจตนาเช่นไร ซึ่งเรียกว่าคำรับสารภาพอันทำให้พังเป็นยุติได้ว่าจำเลยมีเจตนาเช่นนั้น ในเรื่องนี้มีหลักเกณฑ์อยู่ตามมาตรา ๑๗๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา[๑] ว่า ศาลจะพิพากษาคดีโดยไม่ต้องมีการสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ แต่มีข้อยกเว้นในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงจึงจะลงโทษจำเลยได้[๒] ซึ่งการนำสืบพยานให้เป็นที่พอใจ

---

[๑]มาตรา ๑๗๖ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง ฯลฯ ฯลฯ

[๒]ต่างจากหลักของประเทศเยอรมัน ซึ่งแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในคดีที่มีโทษจำคุกศาลต้องดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไปเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ไม่ว่าจะเป็นคำรับสารภาพก่อนหรือระหว่างพิจารณา; Langbein, Comparative Criminal Procedure ; Germany, p. 73.

ของศาลนั้นเป็นหน้าที่ของโจทก์ หาใช่หน้าที่ของศาลที่จะเรียกพยานโจทก์มาสืบเอง โดยที่โจทก์ไม่ติดใจสืบนั้นไม่ได้ และศาลจะเรียกพยานมาสืบในฐานะเป็นพยานศาลก็ไม่ชอบ เพราะกฎหมายระบุว่าต้องเป็น "พยานโจทก์"[๑]

คำรับสารภาพนั้นต้องชัดเจนว่าได้กระทำผิดตามฟ้องโจทก์ทุกประการ รวมทั้งมีเจตนาในการกระทำดังกล่าวด้วย เช่น ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดต่อกฎหมายหลายบทหลายกระทงต่างกรรมกัน โดยแยกออกเป็น ๒ ข้อ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพว่าได้กระทำผิดตามฟ้อง ดังนี้ ก็หมายความว่า จำเลยเจตนากระทำผิดตามฟ้องทั้งสองข้อ[๒] ถ้าคำรับสารภาพของจำเลยไม่ชัดเจน เช่น ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์หรือรับของโจร จำเลยให้การว่าขอรับสารภาพตามฟ้อง คำรับสารภาพของจำเลยดังนี้ไม่ชัดเจนพอจะชี้ขาดได้ว่าทำผิดฐานใด ก็ต้องเป็นหน้าที่ของโจทก์จะต้องนำสืบต่อไปให้ได้ความ[๓]

อย่างไรก็ตาม ศาลไม่ถูกบังคับว่าจะต้องพิพากษาลงโทษตามคำรับสารภาพของจำเลยเสมอไป แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ หากปรากฏความจริงว่าจำเลยไม่มีความผิดแล้ว ศาลก็พิพากษายกฟ้องได้[๔]

ปัญหาว่าพยานหลักฐานเพียงใดจึงจะเป็นที่พอใจศาลนั้น ต้องแล้วแต่กรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิเคราะห์ให้เหมาะสม เช่น ฟ้องว่าจำเลยสมคบกับพวกฆ่าคนโดยเจตนา จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์สืบพยานได้ความว่า

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๖๑/๒๔๘๑

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๗/๒๕๒๕

[๓] คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๙/๒๕๑๓

[๔] คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๕/๒๔๙๔

ผู้ตายถูกจำเลยทำร้ายถึงตายจริงกับมีใบชันสูตรบาดแผลผู้ตายประกอบ ดังนี้เรียกได้ว่าโจทก์นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยได้ความสมข้อหา ต้องฟังว่าจำเลยฆ่าคนตายโดยเจตนา[๑] และคดีหนึ่งศาลได้อธิบายว่า การสืบพยานประกอบคำรับสารภาพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ นั้น ศาลฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยทำผิดจริง ไม่ต้องสืบถึงขั้นให้ฟังได้ว่าจำเลยกระทำผิด มิฉะนั้นคำรับสารภาพในคดีจะมีประโยชน์อันใด เมื่อโจทก์มีพยานหลักฐานอย่างอื่นประกอบ เช่น มีดของกลาง และคำพยานอีก ๒ คน ก็ลงโทษจำเลยได้[๒]

ส่วนในกรณีคำรับนอกศาล เช่นคำรับสารภาพชั้นจับกุมหรือคำรับสารภาพชั้นสอบสวนนั้น เป็นเพียงพยานหลักฐานอย่างหนึ่งในการพิจารณาคดี แต่ถึงแม้จะเป็นพยานบอกเล่า ศาลก็รับฟังได้ไม่ต้องห้าม[๓] แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๒๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ ต้องได้มาโดยปราศจากการชู่เข็ญหลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และเจ้าพนักงานต้องเตือนจำเลยก่อนว่าถ้อยคำนี้ใช้ยันจำเลยในศาลได้ตามมาตรา ๑๓๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา[๔] ถ้าปรากฏในคดีว่าเจ้าพนักงานไม่ได้บอกผู้ต้องหาตามลักษณะที่กฎหมายบังคับไว้ แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน ศาลก็ไม่รับฟังคำรับนั้นใช้ยันจำเลย

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๙๐/๒๔๘๑

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๘/๒๔๘๕

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๖๙/๒๕๒๓

[๔]ยิ่งศักดิ์ กฤษณะจินดา, กฎหมายลักษณะพยาน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๗๗ ., คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๙/๒๕๐๘ คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนอาจใช้ยันจำเลยในชั้นพิจารณาของศาลได้ หากมีพยานหลักฐานประกอบฟังได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจและความสัตย์จริง

ในการพิจารณา เท่ากับคำรับสารภาพนั้นใช้ไม่ได้* อย่างไรก็ดี เมื่อเข้าหลักเกณฑ์การรับฟังเหล่านี้แล้ว คำรับสารภาพชั้นสอบสวนจะมีประโยชน์ต่อการพิสูจน์เจตนามาก เพราะแม้จะไม่มีประจักษ์พยานที่เห็นว่าจำเลยกระทำผิด ศาลก็ใช้ฟังประกอบเพื่อลงโทษจำเลยได้ เช่น ในคดีเรื่องฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา จำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล โจทก์ไม่มีประจักษ์พยาน แต่มีคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวนรับว่าจำเลยเป็นคนยิงผู้ตาย โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดพฤติการณ์ในการกระทำความผิดตั้งแต่ต้นจนจบโดยละเอียด ได้พาไปชี้ที่เกิดเหตุและถ่ายภาพไว้ด้วย นอกจากจะบันทึกคำให้การรับสารภาพของจำเลยไว้เป็นหนังสือแล้วยังได้บันทึกเสียงคำรับสารภาพของจำเลยมาเปิดให้ศาลฟังด้วย นอกจากนี้ยังมีพยานบุคคลประกอบอีกว่าได้เห็นจำเลยในเวลาก่อนเกิดเหตุและภายหลังเกิดเหตุ ณ บริเวณใกล้เคียงกับสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้ ศาลฟังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลยประกอบพยานแวดล้อมลงโทษจำเลยได้[๒]

เมื่อได้กล่าวถึงกรณีที่จำเลยรับสารภาพต่อศาลว่าตนมีเจตนาเช่นไร รวมทั้งคำรับสารภาพชั้นสอบสวนแล้ว ต่อไปจะได้กล่าวถึงการพิสูจน์ในกรณีทั่วไปซึ่งไม่มีคำรับสารภาพเช่นนั้น อันเป็นประเด็นสำคัญที่เป็นเนื้อหาของบทนี้ ปัญหาว่าจำเลยมีเจตนาอย่างไรหรือไม่นั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริง[๓] ซึ่งในการนี้ศาลไทยก็ต้องอาศัยอนุมานจากพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำที่แสดงออกภายนอกและข้อเท็จจริงแวดล้อมต่าง ๆ[๔]

---

*คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๐๙

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๒/๒๕๑๐

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๔/๒๔๗๘, ที่ ๙๘๗/๒๔๗๗ และที่ ๑๐๕๖/๒๔๗๗

[๔]หลักเกณฑ์ทั่วไปทางพยานหลักฐานนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ บัญญัติว่า "พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คือถือหลักกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนาอย่างเดียวกับการวินิจฉัยในศาลต่างประเทศ นักนิติศาสตร์ของไทยเห็นว่า "เจตนาเป็นเรื่องภายในใจของบุคคล ผู้อื่นไม่อาจเข้าไปค้นหาหยั่งทราบได้อย่างแน่นอน"[๑] "แต่เป็นสิ่งจำเป็นที่กฎหมายต้องการรู้จะเป็นความผิดหรือไม่ก็ด้วยเจตนา วิธีที่จะรู้ได้ก็โดยยึดหลักว่า อาการภายนอกแสดงอุบายภายใน(acta exteriora indicant interiora secreta) คือถือเอากรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา"[๒] "หมายความว่า การที่จะรู้ได้ว่าผู้กระทำมีเจตนาอย่างไร อาจรู้จากกรรมที่ผู้นั้นกระทำลง คือดูจากข้อเท็จจริงและเหตุการณ์แวดล้อมภายนอกที่เกิดขึ้นเพื่อวินิจฉัยว่าสภาพจิตใจของผู้กระทำในขณะที่กระทำนั้นเป็นอย่างไร"[๓] ศาลไทยได้รับรองหลักนี้โดยกล่าวอ้างไว้ในคำพิพากษาฎีกาต่าง ๆ ว่า

> เจตนามีอย่างไร ศาลพิเคราะห์กิริยาอาการที่ได้กระทำไปเป็นประมาณ จะนอกไปจากนี้ หรือเค้งใจกันนั้นไม่มีหลัก[๔]
>
> การวินิจฉัยเจตนาของผู้กระทำผิดนั้นต้องอาศัยอาวุธกิริยา และฐานะของมัน สอดสุองเข้ากับเหตุวิถีจิตภายในถ้ามีเหตุสงสัยไม่ตระหนักแน่แก่ใจแล้ว ต้องให้ข้อสงสัยเป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา[๕]

---

[๑]อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ม.ป.ป., ม.ป.ท. (อัดสำเนา), หน้า ๕๘.

[๒]พระอินทปรีชา (เหยียน เลขะวณิช), คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค ๑, หน้า ๑๔๕.

[๓]อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา, หน้า ๕๘. และคนึง ฤาไชย, เอกสารประกอบคำบรรยายประมวลกฎหมายอาญา ๓ (กรุงเทพ ฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๕.

[๔]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖/๒๔๕๔

[๕]คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑/๒๔๕๔

ที่แท้จริงความเจตนาของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่จะเห็นได้ด้วยตา ศาลได้แต่พิจารณาถูกิริยาอาการที่ได้แสดงปรากฏออกมาภายนอกโดยรอบคอบแล้วก็ลงเนื้อเห็นสันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะได้มีเจตนาดังนี้ หรือหาไม่ [๑]

เจตนาของบุคคลเป็นเรื่องในใจ ต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป เป็นเครื่องชี้เจตนา [๒]

การที่จะค้นหาเจตนาของจำเลยว่ารับทรัพย์ของกลางไว้โดยรู้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำผิดนั้น เป็นการยากที่โจทก์จะนำสืบด้วยประจักษ์พยานได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยเหตุผลกรณีแวดล้อม และพิรุธแห่งการกระทำเป็นเครื่องชี้เจตนาของจำเลย เมื่อจำเลยให้การในชั้นจับกุม ในชั้นสอบสวน และนำสืบในชั้นศาลแตกต่างกันไม่อยู่กับร่องกับรอย จำเลยรู้ว่ารถถูกเปลี่ยนยี่ห้อ แสดงให้เห็นว่าจำเลยรับทรัพย์ของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่คนร้ายได้มาจากการกระทำผิด จึงมีความผิดฐานรับของโจร [๓]

ปัญหาว่าพยานหลักฐานลักษณะใดที่ศาลได้เคยใช้ในการอนุมานเจตนาตามหลักกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนานั้น อาจแบ่งได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ

ก. <u>การกระทำของจำเลยที่เป็นความผิด</u> รวมทั้งพฤติการณ์และกิริยาอาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ในความผิดทั่วไปส่วนมากนั้นพยานหลักฐานชนิดนี้สามารถบ่งชี้ได้อยู่ในตัวว่าจำเลยมีเจตนาเช่นไรหรือไม่ โดยไม่ต้องอาศัยพยานหลักฐานชนิดอื่นประกอบอีก ดังนั้นในความผิดส่วนมากถ้าไม่ปรากฏว่าจำเลยกระทำโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง หรือไม่รู้ข้อเท็จจริงแล้ว มักไม่มีปัญหายุ่งยากในการ

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๙/๒๔๕๘

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๔๐/๒๕๑๔

[๓] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๑๔/๒๕๑๙

วินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนาหรือไม่ ซึ่งเพียงแต่โจทก์พิสูจน์การกระทำของจำเลยได้ก็พอจะทราบได้ว่าจำเลยประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลของการกระทำหรือไม่ ตัวอย่างพยานหลักฐานในลักษณะนี้ เช่น

– ใช้ปืนจี้บังคับให้คนขับรถนั่งเฉย ๆ เอามือวางไว้ที่พวงมาลัย คนขับรถต้องปฏิบัติตาม เป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐[๑]

– ล่ามโซ่ใส่กุญแจประตูใหญ่ ทำให้โจทก์ออกมาบริเวณบ้านไม่ได้ โจทก์ต้องปีนกำแพงรั้วออกมา เป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐[๒]

– นำเรือเข้าไปตัดใบบัวซึ่งขึ้นอยู่กับต้นข้าวในหนองสาธารณะ ทำให้ต้นข้าวเสียหาย เป็นการกระทำโดยเล็งเห็นผล[๓] ตามมาตรา ๕๙ เป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๙

– จำเลยไถ่ทรัพย์ที่ถูกลักไปตามที่ผู้เสียหายให้จำเลยไปช่วยสืบหาและไถ่ทรัพย์ ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำความผิดฐานรับของโจร[๔]

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๔๑/๒๕๒๒

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๘/๒๕๒๐

[๓] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๕/๒๕๒๐

[๔] คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๗/๒๕๑๕ คดีนี้ปรากฏว่าจำเลยกระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงว่าทรัพย์นั้นเป็นของโจรแล้ว โดยความเคารพอย่างสูงต่อศาลฎีกา น่าจะถือว่าเป็นการกระทำโดยเจตนา แต่เหตุผลที่ไม่เป็นความผิดเพราะทฤษฎีความรับผิดทางอาญาตามระบบประมวลกฎหมายถือว่าการกระทำเช่นนี้ไม่มีลักษณะเป็นการรับของโจร, ดู คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า ๑๑

– จำเลยผิดสัญญาจะซื้อจะขายโดยโอนขายที่ดินตามสัญญานั้นให้แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นเพราะจำเลยแปลสัญญาผิดไป ไม่ใช่เพราะจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามหนี้ในสัญญานั้น ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐[๑]

(คดีนี้ปรากฏว่าจำเลยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง คือแปลสัญญาผิดไป จึงไม่มีเจตนาโกงเจ้าหนี้)

– ระหว่างการฟ้องขอเพิกถอนการซื้อขายที่ดิน จำเลยนำที่ดินนั้นไปขายฝากแล้วไม่ไถ่คืนภายในกำหนด แสดงว่ามีเจตนาโอนที่พิพาทเพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ เป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้[๒]

– รับซื้อของโจรกระบือในราคาถูก ตั๋วพิมพ์รูปพรรณก็ไม่มีแสดง การซื้อขายกระทำกันในป่าก็ด้วยห่างบ้านผู้ขาย ๓–๔ กิโลเมตร นอกจากนี้ ผู้ซื้อก็มิได้นำกระบือนั้นมาผูกไว้ที่บ้านตน แต่ไปผูกไว้กลางป่า ลักษณะเป็นการปิดบังซ่อนเร้น ศาลฟังว่าจำเลยรับไว้โดยรู้ว่าเป็นของร้าย[๓]

– ข้อความที่จำเลยโฆษณาในหนังสือพิมพ์ที่ตนเป็นบรรณาธิการอยู่นั้น แสดงอยู่ในตัวว่ามีเจตนาหมิ่นประมาทโจทก์ และทำให้โจทก์ต้องเสียชื่อเสียง[๔]

– ตัดฟันต้นยาง แต่เข้าใจว่าเป็นต้นไม้ของจำเลย จึงไม่มีเจตนาทำให้เสียทรัพย์[๕] (กรณีนี้เป็นการกระทำโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง)

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๕/๒๕๑๘

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๖/๒๕๑๗

[๓] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๑๐/๒๕๐๖

[๔] คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๓/๒๕๐๑

[๕] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๕๓–๑๗๖๐/๒๕๒๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

– แต่การถอยเสารั้วของผู้อื่นกองไว้ เพื่อใช้ทางเดินตามที่เคยใช้ ศาลฟังว่าไม่มีเจตนาทำให้เสียทรัพย์[๑]

(โดยความเกรงพอย่างสูงต่อศาลฎีกา กรณีนี้น่าจะถือว่ามีเจตนากระทำให้ทรัพย์ผู้อื่นเสียหาย เพราะจำเลยรู้ข้อเท็จจริงดีอยู่แล้วว่ารั้วเป็นของผู้อื่น)

- ข. <u>ถ้อยคำพูดของจำเลย</u> ในความผิดบางฐาน เช่น ความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียง ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ฐานฉ้อโกง ฐานรับของโจร เป็นต้น คำพูดของจำเลยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่อนุมานได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำผิดหรือไม่อย่างไร ตัวอย่างเช่น

– พูดบอกผู้เสียหายให้เอาเงินจำนวนหนึ่งมาไถ่กระบือคืน โดยให้ผู้เสียหายทำหนังสือว่าจะไม่เอาเรื่อง เป็นการรู้เห็นเป็นใจเรียกค่าไถ่ช่วยจำหน่ายทรัพย์[๒]

– พูดขู่เข็ญเอาเงิน แต่ถูกตำรวจจับก่อน เป็นพยายามกรรโชกทรัพย์[๓]

– พูดว่าถ้าไม่ตกลงจ่ายเงินก็ให้เตรียมตัวเข้าคุก เป็นการข่มขืนใจให้จ่ายเงิน มีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์[๔]

– จำเลยมากล่าวเท็จแก่ ข.ว่า ก.ให้มาเอาปืนที่ฝากไว้ ข.เห็นว่าจำเลยกับ ก.เป็นเพื่อนกันจึงหลงเชื่อมอบปืนให้ไป ดังนี้การกระทำของจำเลยจึงอยู่ในลักษณะที่เห็นได้ว่า จำเลยหลอกลวงให้ ข.หลงเชื่อจนได้ปืนไป มีความผิดฐานฉ้อโกง[๕]

๑คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๐๕/๒๕๐๗ (ประชุมใหญ่)

๒คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๑/๒๕๒๑

๓คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๒๕/๒๕๑๖

๔คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๒๓/๒๕๐๙

๕คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๔/๒๕๐๙

– พูดว่า "ไม่นึกเลยว่าสำนวนนี้จะตกแก่คน ๆ นี้" ในขณะนั่งฟังผู้พิพากษานายหนึ่งพิพากษาคดีอยู่เอกห้องพิจารณา ศาลฟังถ้อยคำนี้ประกอบกับพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นเจตนาในการกล่าวเช่นนั้นว่าไม่พอใจที่เห็นสำนวนความเรื่องนั้นตกแก่ผู้พิพากษานายนั้น จึงมีความผิดฐานดูหมิ่นศาลตามมาตรา ๑๙๕[๑]

– จำเลยกล่าวว่าโจทก์รักใคร่กับชายและได้เสียกัน แม้จะกล่าวโดยถูกถามก็ดี ศาลฟังว่าจำเลยควรต้องสำนึกในการกระทำและเล็งเห็นผลของการกระทำของจำเลย จึงถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาใส่ความโจทก์[๒]

ส่วนในความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายนั้น ถ้อยคำพูดของจำเลยในขณะหรือในเวลาใกล้ชิดกับการทำร้าย อาจใช้ในการวินิจฉัยเจตนาได้โดยฟังประกอบพยานหลักฐานอย่างอื่น เช่น กรณีที่จำเลยเอาปืนมายิงเพื่อนตาย ถ้าในระยะกระชั้นชิดกับเวลาเกิดเหตุ จำเลยแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้ตายด้วยการด่าเสียก่อน คำพูดเหล่านี้อาจนำสืบประกอบให้เห็นว่าจำเลยฆ่าคนตายโดยเจตนาก็ได้ ตรงกันข้ามถ้าคำพูดนั้นเป็นเรื่องล้อเล่น คือจากลายเป็นเรื่องฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาก็ได้[๓] หรือแทงผู้เสียหายที่ท้องพร้อมกับพูดว่า "ลุง ฆ่าเสียเถิด" ศาลฟังประกอบบาดแผลแล้วถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า[๔] หรือขณะกระทืบผู้ตายจำเลยพูดว่า "เอาให้ตาย" ศาลก็ฟังว่ามีเจตนาฆ่า[๕]

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๕๖/๒๕๐๖

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๐/๒๕๐๓

[๓]โอสถ โกศิน, <u>คำอธิบายและเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน</u> (โรงพิมพ์ไทยเขษม,๒๕๐๑), หน้า ๑๐๔.

[๔]คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑๖/๒๕๑๖

[๕]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๙/๒๕๑๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. มูลเหตุจูงใจ หมายถึงเหตุซึ่งชักนำหรือจูงใจให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเจตนา[๑] เป็นพยานแวดล้อมกรณีที่จะแสดงให้เห็นเจตนาที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง[๒]

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ได้ทรงมีบันทึกหมายเหตุท้ายคดีหนึ่งว่า "....ศาลสืบได้ความถึงสาเหตุที่อาจทำให้จำเลยโกรธเคืองกับผู้ตาย สาเหตุนี้กระทำให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยได้ทำร้ายโดยตั้งใจจะให้ตาย เราจึงต้องจำว่าสาเหตุนั้นเป็นข้อสำคัญได้อย่างหนึ่งที่จะส่องให้เห็นเจตนา"[๓] หากไม่ปรากฏว่ามีมูลเหตุจูงใจในการประทำ เช่น การทำร้ายในปัจจุบันทันที เมื่อไม่มีเรื่องอื่นถึงขนาดจะเอาชีวิตกันมาก่อน และไม่ได้เลือกทำร้ายก็ยังถือไม่ได้ว่ามีเจตนาฆ่า[๔] หากเคยมีเรื่องกันมาครั้งหนึ่งแล้ว ต่อมาเมื่อพวกจำเลยพบพวกผู้ตายกำลังกลับบ้าน พวกจำเลย ๒ คน ได้ไล่แทงผู้ตาย ส่วนจำเลยก็ขัดขวางไม่ให้พวกผู้ตายเข้าช่วยเหลือผู้ตาย และเมื่อผู้ตายวิ่งมาล้มลง จำเลยก็เข้าไปเตะต่อยซ้ำเติม แสดงว่าจำเลยมีเจตนาร่วมกับพวกจะแทงทำร้ายผู้ตายก็บพวกมาก่อนแล้ว แม้จำเลยจะไม่ได้แทงผู้ตายก็มีความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา[๕]

---

[๑]อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค ๑ (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, ๒๕๒๕), หน้า ๗๐.

[๒]โอสถ โกศิน, คำอธิบายกฎหมายเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, หน้า ๑๐๖.

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๔/ร.ศ. ๑๒๘

[๔]คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๑/๒๕๑๕

[๕]คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๖๔/๒๕๑๕

ง. ผลของการกระทำ ในความผิดที่ต้องมีผลของการกระทำจึงจะเป็นความผิดสำเร็จโดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายนั้น ศาลมักอาศัยผลของการกระทำประกอบการพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่รุนแรงมากน้อยเพียงใดหรือไม่ และเป็นผลธรรมดาที่ผู้กระทำควรเล็งเห็นได้หรือไม่ ลักษณะผลของการกระทำที่ศาลพิจารณาประกอบคดีเสมอเช่น ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับบาดแผลและอาการของผู้ถูกทำร้าย ซึ่งศาลได้วางหลักว่าบาดแผลของผู้ตายที่ถูกทำร้ายนั้น ย่อมเป็นข้อแสดงให้เห็นความเจตนาของจำเลย[๑]

เมื่อได้กล่าวถึงพยานหลักฐานลักษณะต่าง ๆ ที่ศาลได้ใช้ในการอนุมานแล้ว มีปัญหาต่อไปว่า ในการอนุมานเจตนานั้น ศาลต้องคำนึงถึงว่าจำเลยมีเจตนาอยู่ภายในจิตใจจริง ๆ หรือเพียงแต่พิจารณาว่า หากบุคคลธรรมดาทั่วไปในฐานะเช่นเดียวกับจำเลยย่อมประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลอย่างไรแล้ว ก็ถือว่าจำเลยมีเจตนาอย่างนั้นด้วย โดยไม่ต้องคำนึงถึงสภาพจิตใจที่แท้จริงของจำเลย ปัญหานี้นักนิติศาสตร์ของไทยมีความเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ

ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการอนุมานเจตนาประสงค์ต่อผลต้องพิจารณาความรู้สึกในใจของผู้กระทำจริง ๆ แต่การวินิจฉัยเจตนาเล็งเห็นผลนั้นมิได้หมายความว่าตัวผู้กระทำเองจะต้องได้เล็งเห็นผลนั้นอยู่จริง ๆ ในจิตใจของเขาในขณะที่กระทำนั้น เพราะถ้าจะถือหลักเช่นนี้ก็จะกลายเป็นการพิจารณาถึงความรู้สึกในใจของผู้กระทำนั้นเองเช่นเดียวกับการพิจารณาว่า ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือไม่ ซึ่งไม่ใช่เหตุผลที่กฎหมายบัญญัติขยายความหมายของเจตนาออกไปจากความประสงค์ต่อผลตามความเป็นจริง เหตุผลที่ต้องขยายความหมายของเจตนาออกไปนอกเหนือจากที่ผู้กระทำประสงค์

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๓/๒๔๓๐ และดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๕๓/๒๕๑๕ ที่ ๒๔๔/๒๕๐๘, ที่ ๑๐๕๔/๒๕๐๔, และที่ ๑๒๑๕/๒๕๐๑

ต่อผลตามความเป็นจริงก็เพื่อวินิจฉัยเจตนาจากพฤติการณ์แวดล้อมผู้กระทำอีกด้วย คือต้องวินิจฉัยตามระดับความคิดเห็นของบุคคลในสภาพเช่นเดียวกับผู้กระทำ เช่น เป็นเด็กหรือร่างกายพิการ หรือจิตไม่ปกติ ก็ต้องนำมาเป็นพฤติการณ์ประกอบด้วยว่าบุคคลในสภาพเช่นนั้นจะเล็งเห็นผลนั้นหรือไม่ จะเอาความคิดของบุคคลตามปกติทั่วไปมาวินิจฉัยความคิดของเด็กหรือของผู้มีกายใจหย่อนกว่าปกติมิได้[๑]

และความเห็นในทางตำราสมัยก่อนใช้ประมวลกฎหมายอาญา ก็ยังเห็นว่า "การวินิจฉัยว่าเจตนาใดจะร้ายหรือดีนั้น ต้องวินิจฉัยตามหลักกฎหมาย หาใช่ถือตามความรู้สึกคิดเห็นของผู้กระทำนั้นเองไม่"[๒] "การที่จะวินิจฉัยว่าเป็นเจตนาดีหรือร้ายนั้นต้องถือเอาความคิดเห็นของวิญญูชนทั้งหลายเป็นประมาณว่าในการเช่นนั้นคนอื่นจะคิดเห็นอย่างไร สำหรับเป็นเครื่องเอามาใช้เทียบให้เห็นว่าเป็นเจตนาของผู้กระทำมิใช่ยึดถือเอาความตั้งใจของผู้นั้นเสมอไป หามิได้"[๓]

และในสมัยนั้น ก็ยังมีคำวินิจฉัยของศาลอีกว่า "ตามกฎหมายต้องสันนิษฐานว่า เมื่อบุคคลคนหนึ่งได้กระทำการใด ๆ ก็ดี บุคคลนั้นย่อมประสงค์ต่อผลอันควรเกิดขึ้นและน่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ"[๔] คดีนี้ศาลพิจารณาว่าจำเลยพึงเล็งเห็นได้หรือควรจะแลเห็นผลได้ในขณะที่จำเลยยิงปืนไปยังหมู่คนจำนวน ๒๐ คน ว่าคนใดคนหนึ่งจะถูกกระสุนปืนถึงแก่ความตาย

---

[๑]จิตติ ติงศภัทิย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ ตอนที่ ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๗ ตอนที่ ๒ พิมพครั้งที่ ๖, (กรุงเทพ ฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, ๒๕๒๕), หน้า ๑๙๔., สมศักดิ์ สิงหพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม ๔ ตอนที่ ๑ (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพการศาสนา, ๒๕๑๕), หน้า ๑๒ และสงา ลีนะสมิต, กฎหมายอาญา ๑ (กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔), หน้า ๑๑๕.

[๒]หลวงพินิจการโกศล, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาชญา เล่ม ๑, พิมพ์ครั้งแรก, (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพกิมหลีหงวน, ๒๔๗๗), หน้า ๑๒๕.

[๓]พระอินทปรีชา, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาชญา ภาค ๑, หน้า ๑๗๑.

[๔]คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๙/๒๔๖๘

และตามความเห็นฝ่ายนี้ นักนิติศาสตร์บางท่านก็เห็นว่าต้องพิจารณาตามหลักของวิญญูชนโดยทั่วไปโดยเคร่งครัด (มิใช่บุคคลในสภาพเช่นเดียวกับผู้กระทำ) ฉะนั้น หากการกระทำของจำเลยเป็นที่คาดหมายกันโดยทั่วไปว่าน่าจะเกิดความตายแล้ว แม้ตามความจริงผู้กระทำจะไม่มีเจตนาฆ่า ก็จะยกขึ้นแก้ตัวไม่ได้[๑]

ส่วนนักนิติศาสตร์อีกฝ่ายเห็นว่า การวินิจฉัยเจตนาประสงค์ต่อผลเป็นการพิจารณาสภาพจิตใจของผู้กระทำจริง ๆ และการวินิจฉัยเจตนาเล็งเห็นผลก็ต้องพิจารณาเช่นเดียวกันด้วย กล่าวคือ ต้องปรากฏว่าผู้กระทำเองเห็นได้ว่าผลควรจะเกิดขึ้นด้วย เมื่อผู้กระทำเองเห็นได้ว่าผลนั้นควรจะเกิดขึ้นเป็นธรรมดาจากการกระทำของตน แล้วยังขืนกระทำลงไปก็ถือได้ว่ากระทำลงไปโดยย่อมเล็งเห็นผล และโดยที่เป็นเรื่องภายในจิตใจของผู้กระทำเอง ในทางปฏิบัติจึงต้องวัดโดยถือเอาคนธรรมดาเป็นเกณฑ์พิจารณาว่า ถ้าในพฤติการณ์เช่นนั้น คนธรรมดาย่อมเล็งเห็นผลก็ต้องถือว่าผู้กระทำย่อมเล็งเห็นผลด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีหลักฐานเป็นพิเศษแสดงให้เห็นว่า แม้ในพฤติการณ์เช่นนั้นคนธรรมดาย่อมเล็งเห็นผลได้ก็จริง แต่ความจริงแล้วตัวผู้กระทำไม่เล็งเห็นผลเช่นนั้น หากมีหลักฐานเช่นนี้ก็ต้องถือว่า ผู้กระทำไม่เล็งเห็นผลคือไม่เจตนา[๒]

---

[๑]คนึง ฤาไชย, เอกสารประกอบคำบรรยาย ประมวลกฎหมายอาญา ๓, กรุงเทพ ฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗)(อัดสำเนา), หน้า ๗.

[๒]อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา, หน้า ๖๐, และหยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓ (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๖), หน้า ๘๗

และในชั้นร่างประมวลกฎหมายอาญานั้น ที่ประชุมมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า ผู้กระทำต้องได้เล็งเห็นผลอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลจะพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐาน แต่ก็อาจนำเอาบุคคลธรรมดาซึ่งมีฐานะอย่างผู้กระทำมาพิจารณาเปรียบเทียบด้วยว่า ผู้กระทำเล็งเห็นผลหรือไม่[๑]

ที่กล่าวมานี้เป็นความเห็นในทางทฤษฎี ส่วนในทางปฏิบัติของศาลนั้น ดังได้กล่าวแล้วว่า ศาลอนุมานเจตนาโดยอาศัยการกระทำของจำเลยและพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวง แต่ผลที่ได้จากการอนุมานนั้นจะเป็นเจตนาที่แท้จริงของจำเลยหรือไม่ย่อมไม่มีผู้ใดรู้ได้ นอกจากตัวจำเลยเอง อย่างไรก็ดี ตามแนววินิจฉัยของศาลส่วนมากศาลจะเน้นถึงการค้นหาเจตนาที่แท้จริงของจำเลย ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำในคำพิพากษา เช่น

– การที่จำเลยกระทำเช่นนี้ จำเลยย่อมเล็งเห็นได้ว่า ผู้ตายต้องหักรถหลบไปทางขวาและชนกับรถโดยสารประจำทางนั้น ซึ่งจำเลยย่อมเล็งเห็นผลแห่งการกระทำของจำเลยได้ว่า จะมีผู้ได้รับอันตรายบาดเจ็บและตายเกิดขึ้นจากเหตุที่รถยนต์ชนกันนั้น[๒]

– การที่จำเลยจับเท้าผู้เสียหาย แล้วผลักให้ตัวตกลงกับพื้นดินนั้น น่าจะเป็นเรื่องการหยอกล้อกัน ซึ่งตามฟ้องและทางพิจารณาก็ได้ความเช่นนั้น เห็นว่าจำเลยอาจจะไม่ทันนึกถึงผลว่า การกระทำเช่นนั้นจะทำให้ผู้เสียหายถึงกับแขนหัก จำเลยไม่มีเจตนาที่จะทำร้าย[๓] (คดีนี้เห็นได้ชัดว่าศาลพิจารณาสภาพจิตใจของจำเลย

---

[๑]รายงานการประชุมกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. .... และร่างประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. .... ม.ป.ท. (๒๔๙๕–๒๔๙๖) (อัดสำเนา), ครั้งที่ ๔๑/๒๔๙๖.

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๕๕/๒๕๒๒

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๔/๒๕๒๒

เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าพิจารณาว่าบุคคลทั่วไปย่อมเล็งเห็นผลของการล้อเล่นเช่นนั้นหรือไม่ คือแม้บุคคลทั่วไปจะเล็งเห็นผล แต่ศาลก็ยังพิจารณาว่าจำเลยอาจจะไม่ทันนึกถึงผล)

– เมื่อจำเลยนำเรือเข้าไปตัดใบบัวก็ต้องเห็นต้นข้าวขึ้นปะปนอยู่กับกอบัว จำเลยย่อมเล็งเห็นอยู่ว่า การถ่อเรือเข้าไปในป่าข้าวทำความเสียหายแก่ต้นข้าวได้ จึงถือว่าเป็นการกระทำโดยเจตนา[๑]

– พิเคราะห์ตามพฤติการณ์และบาดแผล จำเลยย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำของจำเลยว่าอาจทำให้ถึงตายได้[๒]

– ใช้ปืนยิงเข้าไปในเรือที่เห็นว่ามีคน จำเลยย่อมเล็งเห็นผลแห่งการกระทำของจำเลย[๓]

แต่ก็มีคดีซึ่งเมื่อพิจารณาตามถ้อยคำในคำพิพากษาแล้ว ดูเหมือนว่าศาลจะใช้มาตรฐานความรู้สึกของคนทั่วไปมาพิจารณาและตัดสินว่า จำเลยควรต้องเล็งเห็นด้วยโดยมิได้เน้นเจตนาที่แท้จริงของจำเลย เช่น

– การที่ผู้ตายหลุดจากมือของพวกจำเลยไม่ว่าจะเป็นผู้ตายดิ้นหลุดหรือพวกของจำเลยปล่อยให้หลุด จนเป็นเหตุให้ผู้ตายตกลงจากรถ เห็นได้ว่าเป็นการกระทำที่เล็งเห็นผลร้ายได้อย่างแน่ชัด จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาฆ่า[๔]

– มีดขนาดใหญ่และแหงที่สำคัญอยู่ในวิสัยที่จำเลยอาจเล็งเห็นผลแห่งการกระทำของตนได้ว่า ผู้เสียหายอาจถึงแก่ความตายได้[๕]

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๕๕/๒๕๒๐

[๒] คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๕/๒๕๑๔

[๓] คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓/๒๕๑๓

[๔] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๗๗/๒๕๒๒

[๕] คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๖๔/๒๕๑๔

– จำเลยใช้มีดพกปลายแหลมมีใบมีดยาวถึงเก้านิ้วฟุตแทงผู้เสียหาย ซึ่งวิญญูชนย่อมรู้ดีว่า หากใช้มีดนั้นแทงหน้าอกหรือกลางหลังอันเป็นอวัยวะสำคัญด้วยน้ำหนักมาก ก็มีผลให้ถึงตายได้ และบาดแผลตรงราวนมก็เป็นบาดแผลที่ทำให้ถึงตายได้ พฤติการณ์ดังกล่าวมามีเหตุบ่งชี้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย[๑]

– ใช้ปืนลูกซองสั้นยิงไปที่กลางวงพนัน จำเลยย่อมจะรู้หรือควรจะรู้ได้ว่ากระสุนปืนที่ยิงไปนั้นอาจถูกผู้เสียหายหรือบุคคลที่อยู่ในรัศมีของกระสุนปืนนั้นได้ ฉะนั้นเมื่อกระสุนปืนไปถูกผู้เสียหาย จำเลยย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ถือว่าจำเลยกระทำโดยเจตนา[๒]

– จำเลยกล่าวถ้อยคำที่เห็นได้ว่าเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ แม้จะถูกถามก็ตาม จำเลยควรต้องสำนึกในการกระทำและเล็งเห็นผลในการกระทำของจำเลย ถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาใส่ความโจทก์[๓]

– ความเชื่อของจำเลย(ในเรื่องความอยู่ยงคงกระพัน)ปราศจากเหตุผล ปืนเป็นอาวุธร้ายแรงซึ่งทุกคนย่อมรู้ การที่จำเลยจ่อยิงสะบักอันเป็นที่สำคัญ ย่อมเล็งเห็นผลแห่งการกระทำนั้นเหมือนกัน จึงมีความผิดฐานเจตนาฆ่า[๔] (คดีนี้ศาลพิจารณาว่า

---

[๑]คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๘๗/๒๕๑๒

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๗/๒๕๑๐

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๐/๒๕๐๓

[๔]คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙/๒๕๐๒ แม้มีคดีหนึ่งตัดสินว่า "ยิงปืนเข้าไปในบ้านที่กำลังถูกไฟไหม้ ๕ นัด ถูกคนตาย ศาลเห็นว่าจำเลยยิงปืนตามประเพณีเพื่อตัดเพลิงให้สงบ มิได้ประสงค์จะฆ่าผู้ใด แต่กระสุนไปถูกผู้ตายโดยมิได้คาดหมาย จึงลงโทษฐานประมาท" คดีนี้แสดงว่าศาลได้เคยยอมรับความเชื่อของจำเลยในสิ่งที่ปราศจากเหตุผลทางวิทยาศาสตร์อยู่เหมือนกัน และเป็นการคำนึงถึงจิตใจที่แท้จริงของจำเลยด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๗๙-๕๘๐/๒๔๗๖)

เมื่อบุคคลทุกคนย่อมรู้ว่าปืนเป็นอาวุธร้ายแรง และสามารถเล็งเห็นผลแห่งการยิงปืนนั้น จำเลยก็ต้องเล็งเห็นผลเช่นเกียวกัน คดีนี้เหมือนกับหลักวินิจฉัยในคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๘๗/๒๕๑๒ ที่กล่าวมาแล้ว)

และในกรณีที่จำเลยกระทำในขณะเมาสุรา ศาลก็ถือเป็นบรรทัดฐานว่าจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ว่าตนมิได้มีเจตนากระทำ เช่น การใช้ปืนซึ่งเป็นอาวุธร้ายแรงยิงคนในร้านสุรา ในขณะเมาสุรา ศาลฟังว่าจำเลยก็อาจแลเห็นผลได้ว่าผู้ถูกยิงอาจถึงตายได้[๑] แม้ว่าตามความเป็นจริงความมึนเมาสุราย่อมทำให้ผู้กระทำขาดสติและมีความยั้งคิดหย่อนกว่าบุคคลธรรมดา จำเลยจึงไม่สามารถคาดคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นจริง ๆ ได้ ศาลก็ไม่คำนึงถึง

๒.๔ ข้อสันนิษฐานความรับผิดเกี่ยวกับเจตนา

ตามที่ได้กล่าวมาในข้อ ๒.๑ ว่า โจทก์เป็นผู้มีหน้าที่นำสืบพิสูจน์เจตนาของจำเลยนั้น หลักนี้มีข้อยกเว้นในบางกรณี คือ ถ้าการกระทำของจำเลยเข้าข้อสันนิษฐานความรับผิดเกี่ยวกับเจตนาแล้ว โจทก์ก็ไม่จำต้องนำสืบพิสูจน์เจตนา เพียงนำสืบการกระทำบางอย่างของจำเลยตามที่กฎหมายกำหนด จำเลยก็จะถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีเจตนาในการกระทำ ในการนี้กลับทำให้จำเลยต้องมีหน้าที่นำสืบแก้ตัวว่าตนมิได้มีเจตนาตามที่ถูกสันนิษฐานไว้ ตัวอย่างข้อสันนิษฐานความรับผิดตามที่กล่าวมานี้ได้มีบัญญัติไว้ในกฎหมายต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๖ บัญญัติว่า "ผู้ใดอยู่ในวงการเล่นอันขัดต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือขัดต่อข้อความในกฎกระทรวงหรือใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเล่นด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งเพียงแต่ดูการเล่นในงานรื่นเริงสาธารณะ หรืองานนักขัตฤกษ์ หรือในที่สาธารณสถาน"

---

[๑] คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๑-๒๔๒/๒๕๐๔ (ประชุมใหญ่)

ดังนั้น หากจำเลยไปดูการเล่นไพ่ที่ไม่ได้รับอนุญาต จำเลยก็ต้องนำสืบว่าไม่ได้เล่น เช่น นำสืบว่า เพียงแต่เข้าไปดูเพื่อหาโอกาสทวงหนี้จากผู้เล่นคนหนึ่ง เป็นต้น[๑] หรือพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๖ ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดนำสิ่งของเข้ามาหรือออกไปจากราชอาณาจักรโดยไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ เช่น ไม่นำผ่านด่านศุลกากร ถือว่าลักลอบนำสินค้าเข้าหรือออก (มาตรา ๒๗ ประกอบมาตรา ๑๖) ทำให้เป็นหน้าที่ของจำเลยจะต้องพิสูจน์หรือนำสืบว่าตนมิได้ตั้งใจลักลอบเช่นนั้น เช่น พิสูจน์ว่าหลงทางจึงไม่ได้ผ่านด่านศุลกากร หรือเพราะลมมรสุมทำให้เรือออกนอกเส้นทาง เป็นต้น[๒] หรือตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๘๔ เมื่อโจทก์นำสืบได้ว่าเจ้าพนักงานจับไม้หวงห้ามประเภท ก. และประเภท ข. ได้จากจำเลยแล้วจำเลยพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยย่อมมีความผิดโดยโจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าจำเลยรู้อยู่ว่าไม้ของกลางเป็นไม้หวงห้าม[๓]

นอกจากนี้ ข้อสันนิษฐานความรับผิดเกี่ยวกับเจตนายังมีอยู่ในพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด มาตรา ๔๗ ซึ่งบัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย" และในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๑ ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอั้งยี่หรือซ่องโจร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือซ่องโจร เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอั้งยี่หรือซ่องโจร"

---

[๑]ยิ่งศักดิ์ กฤษณะจินดา, กฎหมายลักษณะพยาน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๘.

[๒]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๙.

[๓]คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๐/๒๕๑๘

๒.๕ การพิสูจน์เจตนาในความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

การอนุมานเจตนาว่าผู้กระทำมีเจตนาฆ่าหรือไม่เป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏในแต่ละคดี ไม่อาจที่จะวางแนวบรรทัดฐานได้อย่างแน่ชัดว่าพยานหลักฐานอย่างใดแสดงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าเพราะศาลต้องอาศัยพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากมาประกอบการพิจารณาต่างจากการอนุมานเจตนาในความผิดฐานอื่น ๆ ซึ่งมีความลำบากน้อยกว่า อีกทั้งความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสังคมปัจจุบันและมีอัตราโทษที่สูง การอนุมานเจตนาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่โจทก์และจำเลย อันจะมีผลเป็นการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญา ดังนั้นจึงได้เลือกกล่าวถึงความผิดฐานนี้ และเพื่อเป็นตัวอย่างชี้ให้เห็นถึงการใช้หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์เจตนาในศาลไทยซึ่งได้กล่าวมาแล้วเป็นลำดับนั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ คือต้องมีการกระทำอันเป็นการฆ่าผู้อื่นและต้องมีเจตนาฆ่า คือรู้ว่าสิ่งที่กระทำต่อนั้นเป็นมนุษย์ และต้องการฆ่าให้ตายหรือเล็งเห็นผลว่าจะเกิดความตายขึ้น[๑] จากการค้นคว้ารวบรวมคำพิพากษาในเรื่องนี้ ปรากฏว่าพยานหลักฐานที่ศาลได้ใช้อนุมานเจตนาฆ่านั้นอาจแบ่งได้เป็น ๓ ชนิด คือ

ก. พยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำ

ข. พยานหลักฐานเกี่ยวกับผลของการกระทำ

ค. พยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงแวดล้อม

---

[๑]คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า ๙-๔.

ทั้งนี้ ศาลจะอาศัยประกอบกันทั้ง ๓ ชนิด มิใช่หยิบยกแต่เฉพาะพยานหลักฐานชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้นแล้วอนุมานเจตนาได้ แต่ที่แยกชนิดออกมานี้เพื่อให้ง่ายแก่การศึกษาและเข้าใจ และไม่ว่าจะเป็นคดีใดก็ตาม พยานหลักฐานอาจแบ่งได้เป็น ๓ ชนิดนี้ ยกตัวอย่างคดีหนึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยกับผู้ตายวิวาทชกต่อยกันในเวลากลางคืนหน้าปั๊มน้ำมันซึ่งแสงไฟสว่าง จำเลยใช้มีดปลายแหลมยาว ๑ คืบ แทงถูกผู้ตายที่ทรวงอกทะลุปอด ๒ แผล และที่หน้าท้อง ๑ แผล ทะลุเข้าช่องท้องถูกกระเพาะอาหารและตับอ่อน เส้นเลือดขาด ผู้ตายถึงแก่ความตายภายใน ๓ ชั่วโมงต่อมา ศาลตัดสินว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า จะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานในส่วนการกระทำได้แก่การใช้มีดแทงซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่แทงและลักษณะขนาดของมีด ส่วนพยานหลักฐานในส่วนผลของการกระทำนั้นได้แก่บาดแผลที่ถูกแทงซึ่งจะเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนบาดแผล ความรุนแรงและตำแหน่งของบาดแผล ตลอดจนอาการที่ตายภายใน ๓ ชั่วโมงนั้น และพยานหลักฐานในส่วนข้อเท็จจริงแวดล้อมก็คือสถานที่ที่มีไฟสว่าง

ต่อไปจะกล่าวถึงรายละเอียดของพยานหลักฐานทั้งสามชนิดดังกล่าวซึ่งมีดังต่อไปนี้

ก. <u>พยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำ</u>

ในเบื้องต้นศาลจะดูอาวุธที่ใช้ในการกระทำซึ่งได้แก่ปืน และอาวุธอื่น ๆ เช่น มีด ขวาน ดาบ เหล็กแหลม ไม้ เป็นต้น หากไม่มีอาวุธ แต่ได้ใช้มือหรือเท้าในการทำร้าย ศาลจะดูพยานหลักฐานเกี่ยวกับผลของการกระทำ ก็จะคาดหมายความรุนแรงของการใช้มือหรือเท้าได้ กรณีนี้จะได้กล่าวโดยละเอียดในพยานหลักฐานชนิดที่ ๒

<u>การใช้ปืน</u> การใช้อาวุธปืนเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญมากในการอนุมานเจตนา โดยที่ปืนเป็นอาวุธที่ร้ายแรงโดยสภาพซึ่งบุคคลทั่วไปย่อมรู้ดี ศาลจึงมักอนุมานว่าผู้ใช้ปืนมีเจตนาฆ่าเสมอ คล้ายกับจะถือเป็นข้อสันนิษฐานในข้อเท็จจริงไว้เลยว่าหากใช้ปืนยิงแล้วต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีเจตนาฆ่า เว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงเป็นพิเศษอย่างอื่นที่เห็นได้ว่าไม่มีเจตนาฆ่า เช่นเล็งยิงไปที่อวัยวะไม่สำคัญ หรือยิงขู่หรือผู้ยิงรู้ว่าปืนไม่มีแรงพอที่จะฆ่า หรือปืนลั่นออกไปเอง เป็นต้น

ตัวอย่างข้อเท็จจริงที่ศาลอนุมานว่าผู้ใช้ปืนมีเจตนาฆ่า เช่น ใช้ปืนยิงผู้เสียหาย บาดแผลที่ได้รับสรุปได้ว่าเล็กน้อย ปืนที่ใช้ยิงไม่ปรากฏว่าเป็นปืนที่ร้ายแรง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๔๗/๒๕๐๐) แม้ยิงเพียงนัดเดียวแล้วหนีไป แต่ยิงบริเวณลำตัวซึ่งเป็นส่วนสำคัญของร่างกาย ก็เป็นการเพียงพอที่จะเห็นได้แล้วว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า การที่ไม่ซ้ำเติมอีกหาเป็นเหตุที่จะชี้ว่าจำเลยไม่มีเจตนาฆ่าไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๐/๒๕๐๒)[๑] ใช้ปืนสั้นยิงคนถูกที่หน้าท้อง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๖๔/๒๕๐๓) ใช้อาวุธปืนยิงไปที่ผู้อื่นหลายนัด (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๓๙/๒๕๑๐) ใช้ปืนลูกซองยาวยิงผู้เสียหายในระยะห่างกัน ๑๐ วา ถูกบริเวณเอวด้านหลัง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๒๕/๒๕๑๒) ใช้ปืนลูกซองสั้นยิงผู้ตาย ๑ นัดแต่ไม่ถูก (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๕๙/๒๕๑๙) เป็นต้น

นอกจากการใช้อาวุธปืนแล้ว การใช้ลูกระเบิดทำร้าย ศาลก็ถือว่ามีเจตนาฆ่าเพราะลูกระเบิดเป็นอาวุธที่ร้ายแรงโดยสภาพสามารถทำให้ถึงตายได้เช่นเดียวกับปืน[๒]

---

[๑]แต่ถ้าเป็นการใช้อาวุธอื่น เช่น อาวุธจำพวกมีด ไม้ การกระทำซ้ำเป็นเหตุประกอบการพิจารณาที่ศาลถือได้ว่ามีเจตนาฆ่า

[๒]คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๕๓/๒๕๑๙

ทั้งนี้ ในการใช้ปืนนั้นแม้ว่าจำเลยจะมิได้ตั้งใจยิงบุคคลใดโดยเฉพาะเพียงแต่ใช้ปืนยิงไปทางกลุ่มคนหรือในบ้านเรือนซึ่งย่อมมีคนอยู่ ศาลเห็นว่าจำเลยย่อมเล็งเห็นผลได้ ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า เช่น ยิงด้วยปืนสั้นเข้าไปยังกลุ่มคนโดยสารในเรือเพลายาว (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๐๔/๒๕๑๕) ใช้ปืนยิงไปยังรถยนต์ที่คนขับตามหลังไป ๑ นัด กระสุนปืนถูกรถบุบเล็กน้อย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๑๘/๒๕๑๖) ยิงปืนเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย โดยจำเลยทราบดีว่ามีคนอยู่ในบ้านนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗/๒๕๑๕) เมาสุรายิงปืนเข้าไปในฝูงชนโดยมิได้คำนึงว่ากระสุนปืนจะไปถูกใครเข้า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๘/๒๕๑๔) ใช้ปืนยิงไปที่เรือซึ่งอยู่ห่างไป ๑ เส้น เป็นจำนวน ๖–๗ นัด โดยทราบดีว่ามีคนอยู่ในเรือนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓/๒๕๑๓)

ในกรณีที่ใช้ปืนยิงในระหว่างวิวาทกัน ศาลก็ยังถือว่ามีเจตนาฆ่า[๑] เช่น ยิงปืนระหว่างวิวาทกัน ๒ นัด ถูกคู่วิวาทน่องทะลุ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๐/๒๕๐๐) ต่างใช้ปืนแก๊ปยิงซึ่งกันและกันฝ่ายละหนึ่งนัดโดยสมัครใจวิวาทกัน กระสุนปืนถูกอีกฝ่ายมีบาดเจ็บหลายแห่ง ศาลเห็นว่าจำเลยทั้งสองต่างมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๔๔/๒๔๔๘)

แต่อย่างไรก็ตาม หากปรากฏข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่ทำให้เห็นได้ว่าผู้ใช้ปืนไม่มีเจตนาฆ่า เช่น จำเลยมิได้เล็งยิงหรือจ้องยิงแล้วไม่ยิง หรือยิงไปทางอื่น ศาลมักเห็นว่าเป็นการขู่ มิได้มีเจตนาฆ่า เช่น จ้องปืนตรงไปที่ตำรวจ แต่ไม่ยิงทั้ง ๆ ที่มีโอกาสยิงได้ ปล่อยให้ตำรวจกระโดดปัดปืนจากจำเลยจนปืนลั่น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒/๒๕๑๕) เมาสุราชักปืนยิงระดับเอวของจำเลยมิใช่เป็นการจ้องยิงตามปกติ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๐๓/๒๕๑๓, คดีนี้ศาลวินิจฉัยว่าไม่มีเจตนาฆ่า โดยพิจารณาประกอบ

---

๑ แต่โดยปกติศาลวางแนวบรรทัดฐานว่า การใช้อาวุธอื่น เช่น มีดกระทำร้ายกันในขณะวิวาท เป็นการที่จำเลยไม่มีโอกาสเลือกกระทำได้ ถือว่าไม่มีเจตนาฆ่า ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ว่าไม่มีสาเหตุในการฆ่า และตำแหน่งของบาดแผล) ถือปืนส่ายไปมาต่อหน้าคนหมู่มาก แล้วกระสุนลั่นโดยไม่ได้จ้องยิงผู้ใด (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๒/๒๕๐๓) ยิงในขณะแย่งปืนกันจำนวน ๓ นัด นัดหนึ่งถูกแก้มขวา ฟังว่าไม่มีโอกาสเลือกยิงได้ และมิได้ยิงอีก ๒ นัดที่เหลืออยู่ในปืน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๔๑/๒๕๒๒) ยิงโดยไม่เห็นตัวและยิงต่ำไม่ประสงค์ให้ถูกใคร แต่เผอิญกระสุนแฉลบไปถูกเข้า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๙/๒๕๐๒) ยิงในระยะวาเศษ ถูกขาเหนือเข่าตุ่ม ถ้าตั้งใจยิงก็คงถูกที่สำคัญได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๖/๒๕๐๑) หรือถ้าผู้ยิงรู้ว่าปืนไม่มีแรงพอที่จะฆ่าให้ตายได้ ผู้ยิงก็ไม่มีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๙๖/๒๔๘๔) หรือปืนไม่ได้บรรจุกระสุน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๑๐/๒๔๕๖, ที่ ๑๐๘๙/๒๔๕๖) หรือใช้เม็ดข้าวสารบรรจุ ศาลก็สันนิษฐานว่าไม่มีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๙๖/๒๔๖๘)

<u>การใช้อาวุธอื่น</u> การใช้อาวุธอื่นที่มิใช่ปืนหรือระเบิด เช่น มีด ดาบ ขวาน ไม้ เป็นต้น จะแสดงถึงเจตนาฆ่าหรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาประกอบกับเหตุปัจจัยหลายอย่างต่างจากการใช้ปืนซึ่งมักวินิจฉัยไว้ก่อนว่าผู้ใช้มีเจตนาฆ่า เหตุปัจจัยซึ่งศาลพิจารณาประกอบก็คือ ชนิดและขนาดของอาวุธนั้น กิริยาการใช้อาวุธ การเลือกกระทำซึ่งเป็นข้อเท็จจริงส่วนการกระทำ ตลอดจนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลของการกระทำและข้อเท็จจริงแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปเมื่อถึงส่วนนั้น

ในเบื้องต้น เมื่อมีการใช้อาวุธอื่น ๆ เช่น มีด ดาบ หรือขวานทำร้ายกันนั้น ศาลจะพิจารณาถึงลักษณะและขนาดของอาวุธ หากมีขนาดใหญ่ก็พิจารณาว่าเป็นอาวุธร้ายแรงที่ทำให้ถึงตายได้ การใช้อาวุธเช่นนี้จึงอนุมานว่ามีเจตนาฆ่า ตัวอย่างชนิดและขนาดของอาวุธที่ศาลเห็นว่าผู้ใช้มีเจตนาฆ่า เช่น

ใช้มีดพกขนาดใหญ่ปลายแหลมยาว ๑๒ นิ้วฟุต ตัวมีดทำด้วยเหล็กยาว ๗ นิ้วครึ่ง กว้าง ๑ นิ้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๖๔/๒๕๑๔) ใช้ขวานกว้าง ๒ นิ้วครึ่ง ยาว ๓ นิ้วครึ่ง ด้ามยาว ๑๗ นิ้ว นับว่าเป็นขวานขนาดใหญ่ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๓๑/๒๕๑๒) ใช้มีดปลายแหลมใบมีดยาว ๙ นิ้วฟุตแทงตรงลิ้นปี่ (คำพิพากษาฎีกา

ที่ ๑๔๘๗/๒๕๑๒) ไม้ที่จำเลยใช้ตียาว ๕ ฟุต โต ๔ นิ้วครึ่งถึง ๑๐ นิ้ว อันเป็นอาวุธที่อาจทำให้ถึงตายได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖/๒๕๐๓) แต่ถ้าเป็นเพียงไม้ฟืนแบนขนาดกว้างเพียง ๒ นิ้ว ยาว ๒๗ นิ้วครึ่ง ยังไม่พอฟังว่ามีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๕/๒๕๐๔, ประชุมใหญ่) หรือใช้ขวานตีศีรษะโดยไม่ปรากฏว่าขวานมีขนาดใหญ่เท่าไรและแผลลึกแค่ไหน ก็ไม่มีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๐๔/๒๕๐๐) หรือใช้ขวานพกเล็ก ๆ ฟัน ๑ ครั้งเป็นแผลเล็กน้อย ก็ไม่มีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๐๐)

นอกจากชนิดและขนาดของอาวุธแล้ว กิริยาอาการที่ใช้อาวุธโอกาส ในการทำร้ายหรือการเลือกทำร้าย หรือเป็นการวิวาทกันหรือไม่ ศาลก็นำมาประกอบการวินิจฉัยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น

จำเลยกับผู้เสียหายมิได้วิวาทกัน เมื่อพิจารณาบาดแผลแล้ว ศาลฟังว่าเป็นการเลือกหรือกำหนดได้ว่าจะฟันตรงไหน จึงถือว่ามีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๕/๒๕๑๔) แต่ถ้าหากเป็นการวิวาทกันแล้ว ศาลมักถือว่าไม่มีโอกาสเลือกกระทำจึงไม่มีเจตนาฆ่า เช่น แทงผู้ตายขณะต่อสู้กัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๗๗/๒๕๑๓) เหวี่ยงมีดกราดไปมาถูกผู้ตายที่ขมับ ขณะที่ถูกรุมทำร้ายซึ่งเป็นการชุลมุนต่อสู้กัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๐๓/๒๕๑๒) ฟันตามโอกาสที่อำนวย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๓๑/๒๕๑๑) ต่างฝ่ายต่างมีมีดและขวานเป็นอาวุธเข้าต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๘๕/๒๕๑๐) วิวาทกัน จำเลยแทงผู้เสียหายขณะถูกตีศีรษะ ย่อมจะมึนงงอยู่ และที่นั้นแสงไฟขมุกขมัวไม่มีโอกาสเลือกทำร้ายได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๕/๒๔๑๐) ใช้มีดพกแทงที่หน้าอก ขณะกำลังต่อสู้กอดปล้ำกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๔/๒๕๐๔) เป็นต้น

แต่บางคดี แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นการวิวาทกัน ศาลก็ยังอนุมานว่ามีเจตนาฆ่า อาจเป็นเพราะคดีปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นการเลือกกระทำได้ หรือมีความรุนแรงในการกระทำมากก็ได้ ตัวอย่างเช่น

วิวาทกอดปล้ำทำร้ายกัน แต่จำเลยฟันผู้ตายถึง ๓ ครั้ง จนมีดหัก เป็นบาดแผลร้ายแรง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๕๗/๒๕๑๕) วิวาทกัน แต่ที่นั้นมีแสงไฟสว่าง ซึ่งจำเลยแทงถูกที่สำคัญจำนวน ๑ แผล (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๐/๒๕๑๔ ประชุมใหญ่) สมัครใจเข้าต่อสู้กัน จำเลยใช้มีดขนาดใหญ่แทงในที่สำคัญ ๒ แผล (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๐๑/๒๕๑๒)* ใช้มีดคายยาว ๑ แขนฟันต่อสู้กับผู้ตาย มีบาดแผลถูกคอเกือบขาด (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๗/๒๕๐๕, ประชุมใหญ่)

นอกจากนี้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่ทำร้าย ศาลนำมาประกอบการวินิจฉัยด้วย เช่น ถ้าแทงที่เกี่ยวตกจากเรือนแล้วมิได้แทงซ้ำ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๐/๒๕๑๓) หรือฟันเพียง ๒ แผลในที่ไม่สำคัญทั้งที่มีโอกาสจะฟันซ้ำอีกในที่สำคัญให้ถึงตายได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔๘/๒๕๑๒) ถือว่าไม่มีเจตนาฆ่า แต่ถ้าแทง ๕ แผล บริเวณลำตัว (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๕/๒๕๐๔) หรือแทง ๑๐ กว่าแผล แม้มีดจะมีขนาดเท่าปากกาหมึกซึม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๒/๒๕๐๐) ก็ถือว่ามีเจตนาฆ่า

แต่ถ้าการทำร้ายเพียงครั้งเดียวนั้นเป็นการทำร้ายที่รุนแรงมาก ทำให้ถึงตายได้อย่างรวดเร็ว ศาลถือว่ามีเจตนาฆ่า เช่น แทงครั้งเดียวถูกเหนือราวนมซ้าย ตายภายใน ๑ ชั่วโมงเศษ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๒/๒๕๑๓) ฟันครั้งเดียวถูกระหว่างไหปลาร้ากับคอ เส้นโลหิตใหญ่ขาด ตายหลังจากถูกฟันไม่นาน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๐๙/๒๕๑๓) ใช้ไม้ตีครั้งเดียวถูกกระโหลกศีรษะแตก อยู่ได้ ๒ วันตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖/๒๕๐๓)

---

*คดีนี้เมื่อเทียบกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๗๗/๒๕๑๓ ข้างต้นซึ่งข้อเท็จจริงเป็นการวิวาทเหมือนกัน และถูกที่สำคัญเหมือนกัน ศาลเห็นว่าไม่มีเจตนาฆ่า และคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๘๕/๒๕๑๐ ตางคนต่างแทงมีบาดแผล ๗ แห่ง ศาลก็ยังเห็นว่าไม่มีเจตนาฆ่า

<u>กรณีทำร้ายโดยไม่มีอาวุธ</u> การทำร้ายโดยไม่มีอาวุธ หรือผู้กระทำใช้มือและเท้าหรือกำลังกายทำร้ายนั้น ตามปกติศาลมักอนุมานว่ามิใช่เจตนาฆ่า เว้นแต่เป็นการกระทำต่อบุคคลที่มีความอ่อนแอกว่ามาก และกระทำอย่างรุนแรง เช่น

ผู้ตายมีอายุเพียง ๔ ปี ถูกจำเลยกระทืบจนไตแตก (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๙/๒๕๑๒) จับบุตรอายุเกือบเศษยกขึ้นกระแทกลงไปที่อกภรรยาโดยแรง บุตรเกิดอาการบวมที่หน้าและศีรษะ หายใจขัด (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๕๙/๒๕๑๒) แต่มีคดีหนึ่งจำเลยใช้มือและเท้าทำร้ายผู้ตาย เป็นระยะๆ ประมาณ ๘ ชั่วโมง แพทย์ว่าบาดแผลหน้าบวม ศีรษะบวม ไตแตกนั้นอาจทำให้ถึงตายได้ แต่ศาลไม่เห็นด้วยว่าจำเลยกระทำอย่างรุนแรง จึงถือว่าไม่มีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๙๙/๒๕๑๐)

หากมิได้ใช้มือหรือเท้าทำร้ายแต่ใช้กระแสไฟฟ้าทำร้าย ศาลยังเห็นว่าไม่มีเจตนาฆ่า เพราะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าไม่สามารถทำให้ถึงตายได้ เป็นเพียงเจตนาทำร้าย เช่น

ขึงเส้นลวดรอบที่ลักกล้า แล้วปล่อยกระแสไฟฟ้าขนาด ๒๒๐ โวลท์ มีคนไปหากบถูกไฟดูดตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๒๙/๒๕๒๐) ปล่อยกระแสไฟฟ้าขนาด ๒๒๐ โวลท์ไปตามเส้นลวดเพื่อป้องกันคนข้ามรั้วไปดูภาพยนต์ และมีผู้ถูกไฟดูดตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๔๙/๒๕๑๑ ประชุมใหญ่) ปล่อยกระแสไฟฟ้าขนาด ๒๒๐ โวลท์ในเส้นลวดที่ขึงรอบ ๆ บ้าน ผู้ตายเป็นเด็กไปถูกเข้าถึงแก่ความตายในขณะนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒/๒๕๑๐) ฉุดเล่นโดยปล่อยกระแสไฟฟ้าเพื่อให้คนจับเข้ากระตุกและสะดุ้ง แต่ปรากฏว่ามีผู้ถูกไฟดูดตายจริง ๆ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๐/๒๔๗๘)

แต่น่าสังเกตว่า ตามคดีต่าง ๆ นี้ ผู้ถูกไฟดูดถึงแก่ความตายทั้งสิ้นและตายอย่างรวดเร็ว ทำให้เห็นว่ากระแสไฟฟ้าขนาด ๒๒๐ โวลท์ มีอันตรายทำให้ถึงตายได้ จึงควรถือว่าผู้กระทำมีเจตนาฆ่า เพราะบุคคลทั่วไปรู้ถึงอันตรายร้ายแรงจากกระแสไฟฟ้าที่มีแรงดันเช่นนี้ดี เว้นแต่ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๐/๒๔๗๘ นั้น สมัยนั้นแรงดันไฟฟ้ามีเพียง ๑๑๐ โวลท์ ศาลจึงถือว่าเป็นเพียงเจตนาทำร้าย

ข. พยานหลักฐานเกี่ยวกับผลของการกระทำ

ผลของการกระทำร้าย ซึ่งหมายความถึงความบาดเจ็บและบาดแผลในที่ต่าง ๆ ของร่างกายนั้น ศาลเห็นว่าเป็นสิ่งชี้บอก ถึงเจตนาของผู้กระทำได้ เช่น ความร้ายแรงของบาดแผลและอาการของผู้ถูกทำร้ายว่าถึงแก่ความตายช้าเร็วอย่างไร หรือรักษาไม่หันอาจตายได้หรือไม่ หรือรักษาหายภายในกี่วัน ความหนักเบาของการกระทำ ตำแหน่งบาดแผลซึ่งแสดงถึงโอกาสแห่งการกระทำหรือการเลือกกระทำ จำนวนบาดแผลซึ่งแสดงถึงการจงใจทำร้าย เป็นต้น ผลของการกระทำที่ศาลอนุมานว่ามีเจตนาฆ่า เช่น

– ใช้ไม้ตีที่หน้าหลายครั้งจนบวมช้ำเขียวตั้งแต่ขอบตาทั้งสองข้าง ถึงบริเวณขากรรไกรและคอ โหนกแก้มซ้ายมีบาดแผล จมูกฉีก สมองกระเทือนอย่างแรง ขากรรไกรล่างหักและขาดออกจากกัน ผู้เสียหายสลบไปนาน ๔ ชั่วโมง รักษาช้าอาจตายได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๑/๒๕๑๕)

– ใช้มีดแทงหน้าท้อง บาดแผลยาว ๕ เซนติเมตร กว้าง ๑ เซนติเมตร ทะลุถึงตับ ผู้ตายถึงแก่ความตายทันที (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๘/๒๕๑๕)

– ใช้หอกแทงหน้าอกด้านซ้ายโดยแรง ทะลุหัวใจและปอดอันเป็นอวัยวะสำคัญ ผู้ตายถึงแก่ความตายเกือบจะทันทีนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๙๗/๒๕๑๔)

– ใช้เหล็กแหลมยาวคืบเศษแทงผู้ตายเต็มแรงที่หน้าอกด้านขวา ลึก ๑๐ เซนติเมตร ทะลุเข้าช่องปอด เยื่อหุ้มหัวใจและผนังเส้นเลือดแดง ตายในวันเกิดเหตุนั้นเอง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๑๓/๒๕๑๔)

– ใช้มีดปลายแหลมแทง ๑ ที ถูกที่เหนือราวนมซ้ายเป็นบาดแผลขนาดยาว ๒ เซนติเมตร กว้าง ๑ เซนติเมตร ลึกแฉลบขึ้น ๙ เซนติเมตร เข้าช่องปอดทางซ้าย เลือดตกในมาก ตายในเวลา ๑ ชั่วโมงเศษ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๒/๒๕๑๓)

– ใช้มีดหัวงอฟันถูกระหว่างไหปลาร้ากับคอเป็นบาดแผลยาว ๑๕ เซนติเมตร กว้าง ๓ เซนติเมตร ลึก ๒ เซนติเมตร เส้นโลหิตใหญ่ขาด ตายหลังถูกฟันไม่นาน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๐๙/๒๕๑๓)

– กระทืบผู้ตายจนไตซ้ายแตกและมีอุจจาระไหลออกมาเปรอะเปื้อนตามร่างกาย แสดงว่าใช้เท้ากระทืบอย่างหนักและรุนแรง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๙/๒๕๑๒)

– ฟันผู้ตาย ๓ แห่ง มีบาดแผลหนึ่งถูกคอเกือบขาด (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๗/๒๕๐๕)

– แทงท้องเป็นแผลลึก ๑๒ เซนติเมตร แสดงว่าแทงโดยแรง และตำแหน่งบาดแผลคือที่ท้องนั้น เป็นที่เห็นได้ว่าจำเลยเลือกแทงที่สำคัญ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๕๙/๒๕๐๔)

– ตีด้วยไม้แก่นอย่างแรงจนกระโหลกศีรษะแตก ผู้เสียหายล้มลงไม่ได้สติพูดไม่ได้ ต่อมา ๒ วันก็ตายเพราะบาดแผลนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖/๒๕๐๓)

ผลของการกระทำร้ายที่ศาลวินิจฉัยว่าไม่มีเจตนาฆ่า เช่น

– ตีด้วยไม้ฟืนกลางศีรษะ ๑ ที บาดแผลบวมกว้าง ๑๐ เซนติเมตร นูนสูง ๓ เซนติเมตร ตรงกลางมีรอยแตก ๒ เซนติเมตร โลหิตไหลซึม ผู้ตายถูกทำร้ายแล้วพูดจาไม่ได้ ตายในวันรุ่งขึ้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๕/๒๕๐๔, ประชุมใหญ่) คดีนี้เมื่อเทียบกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖/๒๕๐๓ ซึ่งศาลวินิจฉัยว่ามีเจตนาฆ่านั้น ผลของการกระทำคล้ายกันมากต่างกันแต่ว่า คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖/๒๕๐๓ นั้น จำเลยใช้ไม้แก่นขนาดใหญ่ทำร้าย ส่วนคำพิพากษาฎีกานี้จำเลยใช้ไม้ฟืนขนาดย่อมกว่าทำร้าย ศาลอาจถือจุดนี้เป็นสำคัญว่ามีเจตนาหรือไม่

– ใช้ขวานผ่าเด็ก ๆ ฟันท้ายทอย ๑ ครั้ง บาดแผลเล็กน้อย ถูกฟันแล้วผู้เสียหายยังไปไหนได้ตามลำพัง แต่ตายเพราะปล่อยบาดแผลให้สกปรก (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๐๐)

ค. <u>พยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงแวดล้อม</u>

ข้อนี้ได้แก่มูลเหตุจูงใจซึ่งเป็นสาเหตุชักนำให้เกิดการกระทำ ถ้อยคำพูดของจำเลยก่อนขณะหรือหลังการกระทำ และสภาพของสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการเลือกกระทำได้ดีอความมืดหรือสว่าง เป็นต้น

หากมีมูลเหตุจูงใจหรือสาเหตุให้เกิดการกระทำ ศาลจะนำมาพิจารณาประกอบแล้วอนุมานว่าจำเลยมีเจตนาในการกระทำ เช่น จำเลยไม่พอใจที่ผู้ตายเอาไฟส่องหน้า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๒/๒๕๑๓) หากไม่มีมูลเหตุจูงใจหรือสาเหตุกันมาก่อน ศาลจะอนุมานประกอบพยานหลักฐานอย่างอื่นว่าไม่มีเจตนาฆ่า เช่น จำเลยเมาสุราไม่มีสาเหตุเพียงพอที่จะคิดฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๐๓/๒๕๑๓) จำเลยเมาสุราพบกับผู้ตายก็แทงเอา ๑ ที โดยมิได้มีข้อสาเหตุประการใดต่อกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๗๕/๒๕๐๐, คดีนี้มีบาดแผลที่ทะลุเข้าช่องปอด โดยความเคารพอย่างสูงต่อศาลฎีกา น่าจะถือว่าเป็นบาดแผลรุนแรง และสาเหตุทำให้เกิดการกระทำน่าจะมีไม่ได้อยู่ในตัว เพราะจำเลยเมาสุรายอมกระทำโดยขาดสติยั้งคิด)

นอกจากนี้ ถ้อยคำพูดของจำเลยที่ใกล้ชิดกับการกระทำ ศาลก็หยิบยกขึ้นอนุมานประกอบพยานหลักฐานอย่างอื่นว่ามีเจตนาฆ่า เช่น ขณะแทง จำเลยพูดว่า "ลุง ฆ่าเสียเถิด" (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑๖/๒๕๑๖) ใช้เท้ากระทืบพร้อมกับพูดว่า เอาให้ตายเสียที (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๙/๒๕๑๒) หากถ้อยคำพูดนั้นพิจารณาได้ว่าไม่ได้มีเจตนาฆ่า ศาลก็วินิจฉัยว่าไม่มีเจตนาฆ่า เช่น ทำร้ายแล้วก่อนหนีไปได้พูดว่า

"ถ้าเจ้าหน้าที่มาสอบถามก็ให้บอกว่าเขาอยู่บ้านเมียหลวง" และจำเลยก็ไปอยู่ที่นั่นจริง ๆ ศาลว่าเป็นการแสดงว่าจำเลยไม่คาดคิดว่าผู้เสียหายจะต้องตาย จึงไม่หลบหนี (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๕/๒๔๙๘)

ส่วนสภาพที่เกิดเหตุนั้น หากเป็นที่มีแสงสว่าง ศาลมักเห็นว่าทำให้มีโอกาสเลือกทำร้ายได้ จึงเป็นเหตุประกอบให้ฟังได้ว่ามีเจตนาฆ่า เช่น ใช้ไม้ตีผู้ตายทางด้านหลังและที่ตรงนั้นมีแสงสว่างเห็นได้ถนัด เป็นการเลือกตีตามใจชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๕๘/๒๕๑๔) ที่เกิดเหตุมีแสงไฟสว่าง ศาลฟังประกอบบาดแผลว่าเป็นการเลือกหรือกำหนดได้ว่าจะฟันตรงไหน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๕/๒๕๑๔) แต่ถ้าเกิดเหตุในเวลาค่ำมืดมองไม่เห็นกัน แสดงให้เห็นว่าจำเลยมิได้ตั้งใจแทงในที่สำคัญ แม้จะถูกที่สำคัญ ศาลก็ไม่ถือว่ามีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๓/๒๕๐๘)

<u>สรุป</u>

ในบทที่ ๒ นี้ เป็นการกล่าวถึงหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์เจตนาในศาลต่างประเทศและศาลไทย ปรากฏว่าในประเทศคอมมอนลอว์ เช่น อังกฤษและสหรัฐอเมริกานั้น มีบทบัญญัติของกฎหมายวางหลักเกณฑ์ให้ศาลหรือลูกขุนอนุมานเจตนาจากพยานหลักฐานทั้งปวง โดยไม่ถูกผูกมัดกับข้อสันนิษฐานความรับผิดใด ๆ แต่ก็ยังมีข้อสันนิษฐานเจตนาในความผิดบางอย่างซึ่งพิสูจน์เจตนาได้ยาก ทำให้เป็นประโยชน์แก่โจทก์ในการพิสูจน์เจตนาได้ง่ายยิ่งขึ้น ส่วนในประเทศซิวิลลอว์ เช่น เยอรมันนั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้โดยตรง ซึ่งก็เป็นไปตามหลัก free evaluation of evidence คือศาลมีอำนาจเต็มที่ในการอนุมานเจตนาจากพยานหลักฐานทั้งปวง ส่วนในศาลไทย ปรากฏว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้โดยตรงเช่นกัน คงมีแต่มาตรา ๒๒๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ซึ่งให้อำนาจศาลวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงอย่าพิพากษาลงโทษจำเลย จนกว่าจะแน่ใจว่าได้กระทำผิดจริง หลักเกณฑ์ตามมาตรานี้ทำให้เห็นว่า ศาลไทยมีดุลพินิจโดยอิสระในการอนุมานเจตนา แม้ว่าจะต้องกระทำโดยให้สอดคล้องกับแนวการวินิจฉัยที่ได้เคยตัดสินมาแล้ว แต่ก็มีอยู่เสมอที่ศาลไทยอนุมานเจตนาแหวกแนวออกไปจากที่ได้เคยอนุมานเอาไว้

ส่วนพยานหลักฐานที่ได้ใช้ในการพิสูจน์เจตนาในศาลต่างประเทศและศาลไทยนั้น ก็คือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำและพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ตามสุภาษิตกฎหมายดั้งเดิมที่ว่า กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา

อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์เจตนาทั้งหลายเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่มีเหตุผลและน่าเชื่อถือและเป็นความพยายามที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทฤษฎีกฎหมายอาญาที่ต้องมีองค์ประกอบในเรื่องเจตนาอยู่ แต่ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ายังไม่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างชัดเจนเพียงพอ โดยเฉพาะในศาลไทยนั้น จะเห็นว่าแนวการอนุมานเจตนาไม่แน่นอนตามที่ได้ยกตัวอย่างมาบ้างแล้วในบทนี้ และบางครั้งก็อาศัยทฤษฎีกฎหมายคอมมอนลอว์เป็นหลักวินิจฉัยให้เกิดความยุติธรรมตามที่ต้องการ ดังนั้นสิ่งที่เราหวังไว้คือความแน่นอนในแนวการอนุมานเจตนาของศาลไทยซึ่งตั้งอยู่บนความเที่ยงธรรมโดยปราศจากภยาคติ ฉันทาคติ โมหคติและอคติ อีกทั้งไม่นำทฤษฎีกฎหมายคอมมอนลอว์มาปะปนกับระบบกฎหมายซิวิลลอว์ ซึ่งไทยใช้เป็นหลักอยู่ในปัจจุบัน